

190
1989/2

СОВЕТСКИЙ НАРОД

ISSN 0189 — 5974

6
1983

ი. ვ. ანდროპოვის პასუხი ამერიკელი მოსწავლის წერილზე

მენის შტატის ქალაქ მანჩესტერში მცხოვრებმა ამერიკელმა მოსწავლემ სამანტა სმიტმა ი. ვ. ანდროპოვს გამოუგზავნა წერილი, რომელშიც წერს, რომ 10 წლისა და ძალიან აწუხებს, ხომ არ მოხდება ბირთვული ომი შეერთებულ შტატებსა და საბჭოთა კავშირს შორის. „ომის მომხრე ხართ თუ არა? თუ ომის წინააღმდეგი ხართ, მითხარით, თუ შეიძლება, რის გაკეთებას ამირებთ, რომ არ დაუშვათ ომი?“

ი. ვ. ანდროპოვმა ამ წერილზე ვაგზავნა პასუხი, რომელშიც ნათქვამია:

„ძვირფასო სამანტა!

მივიღე შენი წერილი, ისევე როგორც ბევრი სხვა, რომლებიც ამ დღეებში მომდის შენი ქვეყნიდან, მსოფლიოს სხვა ქვეყნებიდან.

ვფიქრობ, — წერილით ვმსჯელობ, — რომ შენ გულად და ბატონასანი გოგონა ხარ. გავხარ ბეკის, შენი თანამემამულის მარკ ტვენის განთქმული წიგნის გმირის ტომ სოიერის მეგობარს. ამ წიგნს იცნობენ და ძალიან უყვარს ჩვენს ქვეყანაში ყველა გოგონასა და ბიჭუნას.

შენ მწერ, რომ ძალიან გაწუხებს, ხომ არ მოხდება ბირთვული ომი ჩვენს ორ ქვეყანას შორის, და მეკითხები, რა ღონეს ნახარობთ, ომი რომ არ დაუშვათ.

შენი კითხვა ყველაზე მთავარია იმ საკითხებიდან, რომლებიც ყოველ ადამიანს ადლეკებს. სერიოზულად და გულახდილად გიპასუხებ.

დაიბ, სამანტა, ჩვენ, საბჭოთა კავშირში, ცვდილობთ და ყოველ ღონეს ვხმარობთ, რათა არ ატყდეს ომი ჩვენს ქვეყნებს შორის, რათა ქვეყნად საერთოდ არ იყოს ომი. ეს ყოველ საბჭოთა ადამიანს სურს, ამას გვასწავლიდა ჩვენი სახელმწიფოს დიდი ფურქმედებელი ვლადიმერ ლენინი.

საბჭოთა ადამიანებმა კარგად იცნან, რაოდენ საზარელი და დამანგრეველია ომი. 42 წლის წინათ ნაცისტური გერმანია, რომელიც მთელ მსოფლიოზე ბატონობას ლაპობდა, თავს დაესხა ჩვენს ქვეყანას, გადაწვა და დაარბია მრავალი ათასი ჩვენი ქალაქი და სოფელი, დახრცა მილიონობით საბჭოთა მშაპაცი, ქალი და ბავშვი.

იმ ომში, რომელიც ჩვენი გამარჯვებით დამთავრდა, ჩვენ და შეერთებული შტატები მოკავშირეები ვიყავით, ერთად ვიბრძოდით ნაცისტური დამპყრობლებისაგან ხალხთა განთავისუფლებისათვის. იმედი მაქვს, რომ ეს იგი სკოლის ისტორიის გაკვეთილებიდან და დღეს ჩვენ ძალიან გვინდა მშვიდობიანად ვიცხოვროთ, ვივაჭროთ და ვითანამშრომლოთ ყველა მეზობელთან დედამიწაზე,

— შორეულ და ახლოებელ მეზობლებთან. და, რა თქმა უნდა, ისეთ დიდ ქვეყანასთან, როგორცაა ამერიკის შეერთებული შტატები.

ამერიკასაც და ჩვენც ვვაქვს ბირთვული იარაღი — საშინელი იარაღი, რომელსაც შეუძლია ერთ წამში მილიონობით ადამიანი დახოცოს. მაგრამ ჩვენ არ გვსურს, რომ იგი როდისმე გამოიყენოს. სწორედ ამიტომ საბჭოთა კავშირმა საჯაროდ, საქვეყნოდ განაცხადა, რომ არასოდეს — არასოდეს! — არ გამოიყენებს პირველი ბირთვული იარაღს არც ერთი ქვეყნის წინააღმდეგ. და საერთოდ, ჩვენ წინადადება წამოვაყენებ შეწყდეს მისი შემდგომი წარმოება და დაიწყოს ქვეყნად მთელი მისი მარაგის მოსპობა.

ვფიქრობ, რომ ეს საკამარისი პასუხია შენს მეორე კითხვაც: „რატომ გინდათ მთელი მსოფლიოს, ან ყოველ შემთხვევაში, შეერთებული შტატების დაპყრობა?“ არაფერი ამდგავარი ჩვენ არ გვსურს. არავის ჩვენს უზარმაზარ ქვეყანაში — არც მუშებსა და გლეხებს, არც მწერლებსა და ექიმებს, არც უფროსებს და არც ბავშვებს, არც მთავრობის წევრებს არ სურთ არც დიდი, არც „მცირე“ ომი.

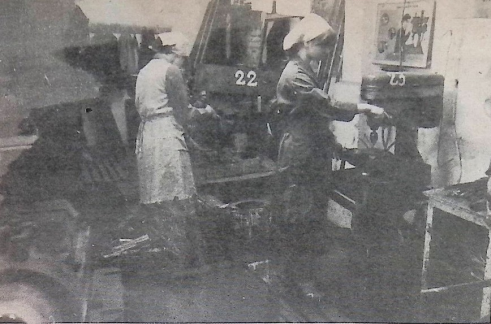
ჩვენ მშვილობა გვსურს — გასაკეთებელი ბევრი რამ გვაქვს: მიგავაყვანს პური, ვაშლით და გამოიკონოთ, ვწროთ წიგნები და ვფიქროთ კოსმოსში. ჩვენ მშვიდობა გვსურს ჩვენთვის და პლანეტის ყველა ხალხისათვის, ჩვენი შვილებისათვის და შენთვის, სამანტა.

ი. ვ. ანდროპოვმა მოიწვია ამერიკელი მოსწავლე სამანტა სმიტი პიონერთა ბანკ „არტიკტი“ დასასვენებლად.

ი. ვ. ანდროპოვის წერილი სამანტა სმიტს ვაგზავნა საბჭოთა კავშირის ვაშინგტონის საელჩოს მეშვეობით.

„ამ წერილმა სახეებით შეცვალა ჩემი წარმოდგენა საბჭოთა კავშირზე, — განუცხადა სამანტა სმიტმა ამერიკელ კორესპონდენტს. — ეს ძალიან გულთბილი და დამამშვიდებელი წერილია. წინათ რუსეთი თითქმის სხვა პლანეტის მცხოვრებლებად მეჩვენებოდა. ახლა მივხვდი, რომ ისინი ისეთივე ადამიანები არიან, როგორც ჩვენ, ამერიკელები ვართ“, — წერილმა და არგუმენტებმა საესებით დამარწმუნეს, — აღინიშნა სამანტამ. მას ძალიან სურს ჩამოვიდეს სსრ კავშირში, სადაც საბჭოთა სელდამკვანელმა მოიწვია. „გულთბილი, მეგობრული, პირდაპირი და გულახდილი“ უწოდა ი. ვ. ანდროპოვის წერილს სამანტას მამამ. მენის შტატის თაგატის უნივერსიტეტის მასწავლებელმა. ჩემი შვილი ბედნიერი იყო, როცა ეს წერილი მიიღო, — თქვა მან.

(საკლები).

პიონერები — დამკვეთური
კომკავშირული
გზიწვამლობის მამულები

ტერესო შეხვედრა მიმდინარეობს...
აქ არიან ქარხნის სამმართველო
აპარატის კომკავშირულ ორგანი-
ზაციასთან არსებული პედაგოგ-
რი რაზმის ხელმძღვანელი მადეა
ჩოჩიაძე, ავტომატების საამქროს
კომკავშირულ-ახალგაზრდული ბრი-
გადის ბრიგადირი. საქართველოს
კომკავშირის პრემიის ლაურეატი
ჯონი კეთილაძე, სიჭაბურთა კოლო-
ფის საამქროს ბრიგადირი იური
ჯინჭარაძე, ამვე საამქროს ელექტ-
როშემკვეთებელი კახა ზალიკიანი,
საიარაღო საამქროს მეთარაღებ-
ითაო ბერუაშვილი და გივი კაკაუ-
რიძე — მოწინავე მუშები, გამოჩე-

სკოლის საწყობო საბავსოში დამკვეთურ დამალვის ერთ
ბარემზავ მერ უკონის ქარხნის უმცირესი წევრებში

11.963

ბარუბაძე:
„პიონერები
სამუშაობს“

წიგნები აუხანავე

ქუთაისი რესპუბლიკის მეორე
ინსტიტუტული და კულტურული
ცენტრია. აქ მუშაობს საკავშირო
მნიშვნელობის ქარხნები — ს. ორ-
ჯონიკიძის სახელობის საავტომობი-
ლო ქარხანა (მისი პირმოლა საქვე-
ყნოდ ცნობილი მისამბელიანი ავ-
ტომანქანა „კოლხიდა“), მცირეგა-
ბარიტინი ტრაქტორების ქარხანა,
ელექტრომექანიკური ქარხანა... კი-
დეც — ორი ინსტიტუტი, რამდენიმე
ტექნიკუმი, ორი თეატრი, მუზეუმი,
სამხატვრო გალერეა...

ქუთაისის საავტომობილო ქარხანა

აქვე სწავლობს და გეგმავს

(მისი შემდგომი მშენებლობა და
რეკონსტრუქცია) საქ. ალკე XXXII
ურილობამ დამკვეთურ კომკავში-
რულ მშენებლობად გამოაცხადა.
ხოლო სადაც კომკავშირია, იქ
უცვლად დგას ხოლმე შრომით
ვახტზე მისი საიმედო ცვლა და და-
საყრდენი — საქართველოს პიონე-
რული ორგანიზაცია.

— ...თქვენ იცით, ბავშვებო, რომ
ჩვენს ქარხანა რესპუბლიკის სიამა-
ყვა. ამიტომაც ზედმიწე-
ვით უნდა გაცნობთ მას,
დაუახლოვდეთ, შეისწავ-
ლოთ და შეიცვაროთ იგი.
მით უმეტეს, რომ აქ მუ-
შაობენ თქვენი მამები,
დედები, ძმები და დები...
— ქარხნის ადმინისტ-
რაციის თანამშრომელი
თამილა თვალავაძე თანა-
ტოლებივით ესაუბრება
პიონერებს — მან ხომ
არცთუ ისე დიდი ხნის
წინათ დაამთავრა მე-14
საშუალო სკოლა, ის სკო-
ლა, რომლის პიონერთა
ოთახშიც ახლა ეს საინ-

ნილი სვეტიცხლავები...
აქვე არიან მეშვიდეკლასელი პი-
ონერები...
— ...მით უმეტეს, რომ ბევრი
თქვენგანი ახლო მომავალში ან პი-
რდაპირ სკოლიდან, — განაგრძობს
თამილა, — ან უმაღლესი სასწავ-
ლებლის დამთავრების შემდეგ მო-
ვა ჩვენს ქარხანაში და ჩაებმება მის
მჭვედარ და საინტერესო ცხოვრე-
ბაში...

შემდეგ გამოვიდნენ მუშები, ისა-

პიონერებს მოსწონთ „კოლხიდას“ ახალი მოდელი.
ლაშავი, კომკავშირული, ღონიერი მანქანა

დასაბუთო 1926 წლიდან

საავტომობილო ქარხანის და
3 ა დანდის საკოლონ
პროდუქტების ქარხანის
სამხალხოებრივი საბჭოს
სამხალხოებრივი
სამხალხოებრივი

პიონერები

6 იანვარი 1983

ქ. მარტისი ს.ხ. საქ. სსრ
სახელმწიფო ტელევიზია

უბრეს თავიანთ პროფესიაზე, მომავლის გეგმებზე. ილაპარაკეს პიონერებმაც.

და სხლომამ მიიღო ხელშეკრულების პროექტი (იგი მერე დაამტკიცეს საავტომობილო ქარხნის კომკავშირის კომიტეტმა და მე-14 აულოს რაზმფელის საბჭომ), რომელშიც, სხვათა შორის, ასეთი პუნქტებიცაა:

— კომკავშირულ-ახალგაზრდული ბრიგადის წევრები გვისრულობთ, თვეში ერთხელ მაინც ვეწვივით სკოლაში საშეფო კლასს მივლი ბრიგადით, გავაცნოთ ბრიგადის ისტორია, ახალი თაოსნობანი, მიღწევები, ჯერ კიდევ არსებული ნაკლოვანებები;

— გავაყეთებთ ბრიგადის საქმიანობის ამსახველ ფოტოსტენდს;

— უზრუნველვყოფთ საწარმოო გაკვეთილების (მოსწავლეთა საწარმოო პრაქტიკა ქარხანაში) წარმატებით ჩატარებას;

— ერთად გავცნობით პიონერთა ახალი საკავშირო მარშის პირო-

გვესაუბრება ქარხნის კომკავშირის კომიტეტის სკოლებთან და პროფტექნიკურ სასწავლებლებთან მუშაობის სექტორის ხელმძღვანელი **ლალი სულაკაძე**:

— ქარხანას ახალგაზრდა კადრები სჭირდება და ცდილობთ, რომ ჩვენს მოსწავლეების პროფორიენტაცია რაც შეიძლება მაზნამიერთული და ქმედითი გავხადოთ.

ქალაქის თითქმის ყოველი სკოლა თვეში ორჯერ მოაველნ ხოლმე ქარხანაში VII-X კლასელ მოსწავლეებს. ბავშვები ჩვენთან მოდიან არა აოგორც პასიური მაცურებლები, არამედ, როგორც ნამდვილი თანამშრომლები, გამრჯე თანაშემწეები. VII-VIII კლასელებისათვის ეს სასწავლო ექსპურსია, IX-X კლასელთათვის კი — საწარმოო პრაქტიკა. მოზარდები ძირითადად საგარეო კოოპერაციის განყოფილებაში მუშაობენ (ეს დიდი ვანყოფილებაა — ჩვენ ჰქვეყნის 120 ქარხანასთან ვართ

მოზარდთა ბაწია. მაგრამ გამრჯე ხელების შრომა? თუცა განა მარტო ამ ბარაქაშია საქმე? მთავარი ისაა: ხლავთ, რომ ბავშვები აქედანვე იღებენ შრომის ჩვევებს, პრაქტიკული საქმიანობით ეცნობანი იმ გარემოს, რომელსაც ახლო მომავალში, შესაძლოა, საკუთარი ცხოვრებითაც დაუყავშირდნენ სამუდამოდ...

— გასულ, 1982 წელს ქარხანაში სამუშაოდ მოვიდა 105 საშუალო სკოლის კურსდამთავრებული, — გვიანობს საავტომობილო ქარხნის კომკავშირის კომიტეტის მდივანი **ნუგზარ შამუგია**. — მათგან მხოლოდ ორმა ვერ დაუღო გული სამუშაოს. მიმდინარე წელს უკვე 250-მა მეათეკლასელმა გამოთქვა ჩვენთან მოსვლის სურვილი. მათი დიდი ნაწილი — 170 ახალგაზრდა — ჩვენი საშუალო საბაწხო სკოლების მოსწავლეები არიან. ეს ცოტა როდია, მაგრამ საქმარისი არ არის. მუშურ პროფესიათა სიყვერული პიონერულ ასაკშივე უნდა გავადვივოთ. სწორედ ამას ემსახურება საწარმოო პრაქტიკა. მოწინავე სპეციალისტთა შეხვედრები პიონერებთან და მათ მშობლებთან, აგრეთვე შრომის გაკვეთილები და სასწავლო სახელოსნოთა მუშაობა სკოლებში.

ჩვენ კუთაისის მე-14 საშუალო სკოლაში ვიმყოფებით.

ეს სკოლა საავტომობილო ქარხანასთან ერთად შენდებოდა. იგი იყო პირველი საშუალო სკოლა დღევანდელი დიდი საქარხნო რაიონის ტერიტორიაზე.

— ამიტომ, ბუნებრივია, ჩვენი სკოლისა და ქარხნის კონტაქტები ტრადიციული და მტკიცეა. — საუფარავი სიამაყია გვეუბნება დირექტორის მოადგილე კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის დარგში **ნინო კვიციანიძე**.

პიონერთა ოთახში ჩვენთ ერთად მაგიდას უსხედან პიონერხელმძღვანელი **ზაზა ქათამაძე** და ს-

შანი შიფია, მაგრაე მასაე ხირდუბა ხოლმე ხელის ვაწველიება. ამ შაბათობაზეა ეს ახლა.

ბებს, ერთად განვახორციელებთ მას;

— მოვამზადებთ პიონერებს კომკავშირის რიგებში შესასვლელად;

— ჩავატარებთ მრავალფეროვან კულტურულ მონისძიებებს...

ასეთი და მსგავსი ხელშეკრულებები დიდი დანარჩენი ოთხი, საბაწხო სკოლის (24-ე, 30-ე, 32-ე, 34-ე) პიონერულ რაზმეულებთან.

დაკავშირებულ სხვადასხვა საქმიანობით): რეზინებს აგებენ და უჭერენ ამორტოზატორებს, მთავარ კონვეიერზე გატანის წინ აკომპლექტებენ საპაერო ფილტრებს, არც „შავ სამუშაოს“ თაკილობენ. რა თქმა უნდა, ყველაფერი ეს ხდება უსაფრთხოების ტექნიკის ყველა წესის გათვალისწინებით.

და იცით, რა საოცრად ბარაქიანია

სწავლო სახელოსნოს ვამგე ნოდარ ხაფავა, ავრთვევი პიონერული აქტივის რამდენიმე წარმომადგენელი.

ჩვენი ურთიერთობა ორივე მხარისთვის ხელსაყრელია, — განაგრძობს პატივცემული ნინო. — საქმის თავიდათავი ისაა, რომ ბავშვები შრომის ჩვევებს იძენენ, მაგრამ, ამასთან ერთად, საკრანობი სარგებლობაც მოჰქვთ ქარხნისათვის. ჩვენი „შრომითი დესანტები“ შეფების პირველი მოწოდებისთანავე მიაშურებენ ხოლმე სამაქროებს და ეხმარებიან, რითაც შეუძლიათ.

სკოლის სასწავლო სახელოსნოში საინტერესო საქმიანობა გავაშაოთ, — საუბარში ჩაერთო პატივცემული ნოდარი. — ამ საქმიანობაში ამჟამად 420 ბავშვია ჩაბმული. ქარხნის მიერ მოცემული მასალით ჩვენს დაზგებზე ვამზადებთ საციობის ტარებს, ბუქსებს; საკრისის სამაგრებს და ა. შ. 70-მდე ისეთი მოზარდი გვყავს, რომელთაც — ამჟამად ნუ ჩამომართმევთ — დღესვე შეიძლება ჩააბარო ქარხანაში სახარატო თუ სატექნიკლო ჩარხი. ზოგი მათგანი უკვე რაციონალიზატორულ წინადადებათა ავტორია. ასეთები ვახლავთ, მავალითად, თემურ გერგაია, დათო ტულუში, ალექსანდრე ავაიანი, ნიკოლოზ კოშელევი, გიორგი ხუჯაძე და სხვები. მოსწავლეები ჩვენთან II და III მუშურ თანრიგს ღებულობენ, თანრიგოსანი კი, ცხადია, უფრო გაბედულად წვაა ქარხანაში სამუშაო...

ბავშვებმაც თქვენ თავიანთი საქმელი...

ციციო ძიძავა, რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე:

სკოლის სასწავლო სახელოსნოსთან არსებობს შრომისა და დანერგვის ბანაკი. სწავლისაგან თავისუფლდნის ქარხნისთვის ვამზადებთ ნაირგვარ დეტალებს (ზოგს — ჩვენს სახელოსნოში, ზოგს — ქარხნის სამაქროებში). ყოველწლიურად ვასრულებთ 1400-1700 მანეთის სამუშაოს (გეგმით 400 მანეთის ათვისება გვაქვს ნაკისრი).

ლიდა ბაკატოვა, VII კლასის მოსწავლე:

— მგონი, მარტის დისაწყისი იყო... ქარხანას ჩვენი „შრომითი დესანტი“ დასკირდა. ავტობუსი გამოვიგზავნენ. ერთი კრიამული ჩავსტელი და მთელი გზა მხიარული ვიყინით ვავიქროლეთ. იმ დღეს ბევრი სხვადასხვა დეტალი მივღეთ მომჭე ქარხნებისაგან და იმათ ვაღმოვტირთავაში მივეშველეთ მუშებს. ბარაქიანად ვიშრომეთ, მაგრამ დაღლა არ გვიგრძენია. მაღლობით გამოვივსტუმრეს და შეგვიპირდნენ, თქვენს მიერ შეგროვებულ მიკულატურის გადასაზიდად ხვალვე საბარგო მანქანას გამოვიგზავნიეთ.

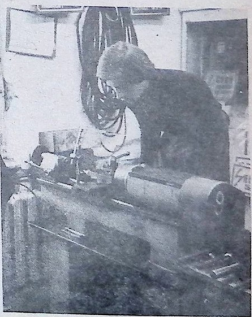
კოტე შავგულიძე, VII კლასის მოსწავლე:

— აპრილის პირველ რიცხვებში სკოლაში პედაგოგიური რაზმის წევრები ჩვენივეყნენ. გულიბია და საქმიანი საუბარი გაიმართა. გვაჩუქეს ქარხნის ისტორიის ამსახველი ფოტოები, განსაკუთრებით მომეწონა „კოლხიდის“ ახალი მოდელი, რომელიც ამჟამად გამოცდას გადის... საინტერესოა ქარხანაში მუშაობა... ვფიქრობ, სკოლას დავამთავრებ თუ არა, მეც ქარხანას მივაშურებ. თანამოაზრეებიც მყვანან...

ლიბა, ასეა, ქუთაისელი პიონერები (მე-14 სკოლის მავალითი საყოველთაო ქალაქისათვის) მთელი სულითა და გულით მჭურად უღვანან მხარში თავიანთ უფროს მეგობრებს და საკმაოდ ხელშესახები, საკმაოდ მნიშვნელოვანი წვლილი შეჰქვთ იმ საქმეში, რასაც კომკავშირული დამკვერელები მშენებლობის შეფილა პქვია. პიონერებმა კარგად იციან თავიანთი მისიის ფასი და ყადრი, — ამას საქმისადმი მათი სერიოზული მიდგომა ადასტურებს. ამასვე ადასტურებს მათი დიდი ნაწილის მტკიცე ვადამწყვეტილებაც — მომავალში ამ ქარხანას, მის საფიქრალსა და საზრუნავს დაუკავშირონ თავიანთი ბედნი.

გომონების ნახვლაში პარტრით ჩამოშვარება პიონერისა.

ამ ბავჯით უამაწილს უამე მერობა მუშური თანრიგი ამს მინებულა.

თ. ცაბაბაღის ფოტო

ჩოგორა ხარ? — შეეკითხა ბიჭი. მამა დუმდა. —
გინდა ცხელი წყალი ჩაგიმართ?

მამამ თავი ასწია და შვილს შეხედა. ბავშვს ხელში ჩაიდანი ეჭორა. კედელზე ქალის გადიდებული სურათი ეკიდა — მწუსარედ დაძჳურებდა მამა-შვილს.

— ჩაგინატებ ცოტას.
მამამ ფეხები მძიმედ ამოიღო და ტაშტის კარბაზე აქეთ-იქით ჩამოღება. სასწვე ფერი არ ედო, შუბლი ოფლს დაეწინწკლა.

- ჩაუმატე.
- ბიჭმა ცხელი წყალი ჩაასხა ტაშტში.
- ანლა ცოტა უკეთ ხარ, მამი, არა?
- ჰო, მავრამ მუციელში რაღაც ცხლად მივიღის.
- გაცევაბამ იცის.
- ასეთი რამ არასოდეს მომსგელია.
- ნადირობიდან რომ დაბრუნდი?..
- მამინ ყინული ჩამიტყვდა და მთელი ორი საათი ვინებთაო.

ბიჭს აფიქრებდა მამის ფერმართალი სახე, რაღაც ფა-რული შიში თვალებში. დედის გარდაცვალების დღე მოაგონდა; მამინაც ასეთი არეული სახე ჰქონდა მამას,

მშრმახ ჩასმა

ხატარი
გამალ ლოლა

გოთსროლა

მამა და შვილი

მამინაც ასე იკვნეტდა ტურებს.

- მამი, როგორ უთხრეს სასიძოს? შენ თხილი აკნა-ტუნე და არაყი დააყოლოდი, არა?! — მამამ გაიღიმა. — რა ეთხილებოდა, არა? თხილი აკნატუნე!
- საპატარძლო კოჭლი იყო, — თქვა მამამ, ტაშტში ფრთხილად ჩაუშვა ფეხები.
- მაჭანკალი როგორი იყო, მამი? — მამამ ისევ გაი-ღიმა. — თავისას ინაღებდა, არა?
- ჰო, ის რას კარგავდა...
- სასიძოც ალბათ ამტვრევდა და ამტვრევდა თხილს!..
- რა ჰქონდა მეტი საქმე.
- მამას სახე დაემიჭა.
- რა იყო, მამი?
- ფეხის გასამშრალბებელი რამე ამოიძებნე, — ბიჭი ძველ ხალხს დასწვდა. — ანთიპოზისას გადადი, მამა გეძახის-თქო, უთხარი.

ბიჭმა ჩაიდანი იატაკზე დადგა და კარში გაეღარდა. კაცს მუცელსა ვერემდა. ტკივილი მარჯვენა მხარეს ფეხის ცერა თითიდან ეწყებოდა და მალლა ფერდამდე წვდებოდა.

წელზე შემოსვეული შალი უფრო მოიჭირა. მერე იქვე დაგდებულ აიჯას დასწვდა, მოიხურა.

— ტუთი! დასწყველოს დმერთმა! — თქვა და ანლა წინდის ჩაცმა დაიწყო. მარცხენაზე ადვილად ჩაიცვა,

მარჯვენას ვერა და ვერაფერი მოუხერხა; დაჭრილი ნაწლავები მალლა ექაჩებოდა, მოხრა უჭირდა.

- ლია კარში ბიჭი და მეზობლის ქალი შემოვიდა.
- რა დაგემატა?! — შესასველმევე შეჩურჩულდა.
- ანთიმოში მინდოდა, იქნებ რაიონში წავეყვანე, ვე-რა ვარ კარგად. — თქვა ისე, რომ თავი არ აუწყვია.
- ის სასიკვდილე ერთი საათი იქნება, რაც მოვიდა და...

- ისევ მთვარალია?
- ფეხზე ძლივს იდგა.
- შევილო... თუცა...
- კი მაგრამ, რა დავგემართა? — ქალმა თავსაფარი შეისწორა.
- ბავშვი ველოსიპედიტ გრამიტოსთან გაუშვი, რაი-ონის საავადმყოფოშია წასაყვანი-თქო, უთხრას. მანქა-ნა თუ არ უვარგა, ჩემია ავერ.
- ქალი უმაღვე შებრუნდა.
- მამიკო...
- შენ სულთა საცვლები გამოიძინე, არა თქვან, უპა-ტრონობი ყოვილანო.
- ბიჭი მეორე ოთახში გავიდა.

მამამ ძლივს ჩაიცვა წინდა, ტანტზე დაგდებულ პირ-სასოცს დასწვდა, სახე შეიმშრალა. მკერდი მძიმედ აუღ-ჩაუღლიოდა.

ბიჭმა შემოსვლისთანავე საცვლები ტანტზე დაუდო. — მანქანას მივსედაც, — უთხრა და შებრუნდა. მამამ თავი დაიქინა.

ბიჭი გარეთ გავიდა. სამზადიდან ჩვარი გამოიტანა. სადგომის გვერდით გაწოლილი ძაღლი წამოდგა. ერთი გაიზმორა და მერე პატრონს კულის ქიცინით აედევნა. — არა მაქვს შენი თავი, — თქვა ბიჭმა. ძაღლი აწყუ-ტუნდა.

ჯერ კაპოტის წმენდა დაიწყო, მერე გვერდულად ჩა-მოჯდა ზედ. სარკმელს მტვერი დასდებოდა. ძაღლი აყუფდა — ჭიმკარს ველოსიპედიანი ბიჭი მო-სდგომოდა.

- ასე მითხრეს, ძია გრამიტო შინ არ არიო, — მოსუ-ლმა ქული შეისწორა. კარმა დაიჭრიალა. აიჯანზე მამა გამოვიდა.
- რა დავემართა. გაწყდენი?! — თქვა და კიბზე მო-კუსტული დაემგა. — გამოილე ალაყაფის კარი!
- შესძლებ, მამი?
- გამიბაღე..

მამამ მარცხენა ფეხი შედგა საფეხურზე. მარჯვენა მხრიდან ამოუდგა შვილი. მერე ტანი აითრია და ძლივ-ძლივობით ჩაუჯდა კაბინაში. ბიჭმაც კარი მიიხურა.

— სასწაული ამას ჰქვია; მარჯვე-
ნა ფეხში ძალბა დაშვებავა, — თქვა
მამამ, — ვერ ვქოქავ.

შვილმა გვერდიდან გაუყო ფეხი
და სტარტერს ტერფი უწვდინა. მან-
ქანა ჯერ აღნიავდა, შემდეგ დაი-
ქოქა.

— ცალი ფეხით სომ შეიძლება
მანქანის წყვანა, რას იტყვი, მამი?

— გაჭირვება მანასხელო, ამაზე ნა-
თქვამი.

„გაზ-51“ მარკის სატვირთო მან-
ქანა ჭიშკარს გაღმა გასხლტა. თი-
ვის ზვინზე შემდგარი ძალი ძარ-
ში ჩასტა.

— გამოვიხურავ კარებს... — ბიჭი
მამას მიჩერდა.

— არ არის ახლა მაგის დრო — სა-
ჭე მოტეხა. მანქანას ჯერ ნელა აუყვავ
ქურის კიდეს, შემდეგ კი თანდათან
აკრიფა სიჩქარე.

— ახლა საით, მამი?

— რაიონში.

— საავადმყოფოში?

— ჰო, საავადმყოფოში.

— შენ რასა ფიქრობ, რა უნდა
იყოს ვითომ?

— ექიმები იტყვიან.

მანქანა აჯაჯვურდა.

— მოგიკვდა პატრონი!.. — მამამ შუბლი შეიჭმუნა.

— გულ-მუცელი ჩამაწყვიტა ამ ობერმა.

სოფლის მალაზიასაც ჩაუქროლეს; წინ მინდორი გა-
მოჩნდა.

— ასეთ მანძილს მსუბუქი მანქანა ნახევარ საათში
ფარავს. ისე, კაცმა რომ თქვას, მე მაინც ჩვენი მანქანა
მირჩევნია, არა, მამი? ოთხ კაცს კი არ იტყვს „ჰიგუ-
ლივით“, ტრაქტორი რომ დაადო ზემოდან და თანაც
ნახევარი სოფელი შესვა. სულ გრიალ-გრიალიფ ატა-
რებს. — იჩუმე გვერდიდან შეხედა მამას. მამა თვალებს
ფართოდ ასხელდა და პირით სუნთქავდა. — ჩვენს კოლ-
მეურნეობას ასეთი ასი მანქანა რომ ჰყავდეს, ა, მამი!..
რას იტყვი?..

— ასი რა ამბავია.

— როგორ თუ რა ამბავია. ამ ას მანქანას სუყველას
თავის საქმეს მიეუჩინდ: ერთნი რომ თივის გადაზიდ-
ვას შეუდგებოდნენ, მეორენი სიმინდს აიღებდნენ, სხვა-
ნი კიდევ შეშას მოზიდავდნენ; თოვლს რომ დადებს, მე-
რე კი არ უნდა დაუწყოს შეშას ძებნა, არა, მამი?..

— სვალის გაცვეთილები თუ იცი?

— ჯავრი ნუ გაქვს, მოვასწრებ.

— არ ჩამორჩე, შვილო!..

— მამი, ვინდა სულ სუთუმზე ვისწავლო და ერთი
ოთხნაიცი არ მერიოს?!

— ჰე!..

მედიკალი
საავადმყოფოში

იერონიმე
გაბრიელაძე

- მართალი მითხარი!
- შენ როგორ ფიქრობ? - მამამ ცალი თვალი მო-
ჭაბა.

- ო, და, ყური მიგდებ, შეიძლება არ დამიჯერო; მა-
თემატიკაში ხუთი მექენაა, რუსულშიც; ქართულში სომ
- ხუთი და ხუთი; გეოგრაფიაში ხუთი, ისტორიაში ხუ-
თი. იქნებ გგონია, არ შემიძლია. თუ შენ მეტყვი, მამი,
იცოდ, მორჩა... სვალიდან ხუთებზე ვისწავლი. აი,
ნახავ! ერთ მშვენიერ დღეს ჩემი ნინო მასწავლებელი
მოვა და გეტყვის: შენი შვილი ყოჩაღი ბიჭია, გილო-
ცავთ. ხუთებზე დაამთავრა მესხეთე კლასიო; შენ რას
ეტყვი, მამი?

- რა უნდა ვუთხრა...
- აი, ასე რომ გითხრან. შენი შვილიო...
- ანდლობას ვეტყვი.

ფანჯრიდან ყვითლად შეფენილი გორაკები მოჩანდა.
ფერკრთალი მზე თეთრ ღრუბლებში მიცურავდა; დაბ-
ლა გაწოლილ ჩრდილს კი ნიაფი უბერავდა და გორა-
გორა მიჰაქანებდა ქალაქისკენ.

მზეშემალული ღრუბლის ქულა შუაში იქუფრებოდა,
კიდებში იცრიებოდა და თანდათან კარგავდა ფერს,
გარშემო ყვითლადნაქარშემოვლებულივით ბზინავდა.
აქა-იქ ტანშიშველი და ტოტებსასხებილი ხეები გამოჩნ-
და.

...მამა უცებ ამიტაცებდა დედას ლოგინიდან, მკერ-
დზე დამიწვენდა; ყურზე იცოდა კენა. დედაჩემი ეტყო-
და, ნი იგი ბავშვის წვალეზა... წარბთმევდა ჩემს თავს,
„ჩემი კარგი ბიჭი. ჩემი კარგი შვილი“, - მკონიდა და
მკონიდა დედა. დაუხსლტებოდა თუ არა ხელიდან,
თავს საბანში ვკრავდი. ფხვების მხარეს გავუძვრებოდი.
„ჩემი კარგი ბიჭი, ჩემი კარგი შვილი“, - იმორებდა
დედაჩემი. მინდვრისფერი ხალათი ეცვა. ზედ გვირილე-
ბი ეხატა. სიმღერა იცოდა კარგი, თვალები ჰქონდა თა-
ფლისფერი და მე ვუყვარდი ძალიან“.

მანქანა შეგანჯღვარდა.
- მამი, გეტყინა?..

მოშორებით ორსართულიანი შენობა გამოჩნდა.
- როგორც იქნა... - ჩაილაპარაკა მამამ და ფეხის
გამართვა ცოცდა.

მანქანა უკვე შენობის წინ თუხთუხებდა. ბიჭი სწრა-
ფად გადმოხტა და შესასვლელისკენ გაიქცა. კარებთან
მჯდომმა მორიგემ ვერც კი მოასწრო ხმის ამოღება,
რომ ბიჭი უკვე კიბის საფეხურებზე არბოდა. მორიგემ
ახლა გაიჭი გამოიხტა. მანქანამ თუხთუხი შეწყვიტა.
მძლოლმა საჭეზე ნელა დაუშვა თავი.

შესასვლელში სამი კაცი გამოჩნდა, წინ ბიჭი მიუძ-
ლოდა ჩქარა ნაბიჯით.

- ფრთხილად გადმოიყვანეთ! - თქვა თეთრხალათიან-
მა მამაკაცმა.

მოსულმა სწრაფად გამოაღო კაბინის კარი.
- ნელა, თუ კაცი ხარ! - შუბლი შეიჭმუნა ავადმ-
ყოფმა.

- ფრთხილად. ფრთხილად მოკიდეთ ხელი.

ერთმა მორიდებულად შეაგლო მუხლებზე ხელი და
კაბინის კარისკენ ნელა მოუბრუნა. ავადმყოფმა ჯერ მა-
რცხნა ფეხი ჩამოდგა.

- ნელა, თუ ძმა ხარ!..
- ნუ გეშინია...
- მხარზე დაგეყრდნობი.
- დამიყრდინე. ნუ გეშინია.
ავადმყოფი მარცხნა ხელით მხარზე დაებჯინა. მეო-
რემაც შეაშველა ხელი. მოკუნტული დაეშვა მაღლიდან.
- საცაცს მოვიტანთ! - თქვა ერთმა.
- არ გინდათ! - ტურის კუთხე კბილებში მოიჭკია
ავადმყოფმა.

- იქნებ საჭირო იყოს, მამი, ა?!
- ჯერ არ მოვმკვდარვარ, შვილიო!..
დინჯად შესასვლელისკენ გაემართნენ. წინ თეთრ-
ხალათიანი მამაკაცი შემოხვდათ.
- შენა ხარ, ბიჭო?! - დააკვირა.
- მე ვარ, ექიმო.
- ნუ გეშინია, ახლავე გაგსინჯავ.

- ამ ადგილას?..
- მტკიავა.
- აქ? - ექიმმა ტახტზე გაწოლილ ავადმყოფს თითე-
ბი ზედ კუჭის თავთან დაუჭირა.

- აქვს მტკიავა.
- უფრო მეტად სად გტკიავა?..
- ვას!.. - ავადმყოფმა ხელი სტყავა მჯავში.
- ახუნდებიტტი! - ჩაილაპარაკა ექიმმა. ექონებმა ერ-
თმანეთს გადახედეს.

- რა ოხრობა დამემართა... - შუბლი შეიმშრალა.
- ბრმა ნაწლავის შეტვეა გაქვს. წინათ გაწუხებდა?
- არასოდეს.
- გინახავს სასწაული? ერთი ქირურგი, ოპერაციავა-
კეთებელი, აქ გვიწევს, მეორე ხუთიოდე წუთის წინ მე-
ზობულ სოფელში გამოძახებულა წაივდა.
- არაა საშველი, სომ? - თავი წამოსწია ავადმყო-
ფმა.

- დაიცა, - ექიმი ტელეფონის ყურმილს დასწვდა და
ნომრის აკრეფა დაიწყო.

- მამი, ახლავე ყველაფერი იქნება.
- ალო! ალო!.. თბილისი მინდა სასწრაფოდ, ქირურ-
გია გამოსახაზებელი, მწვავე მდგომარეობა!
ბიჭს ტანზე ოფლმა დაასხა. მამას ტურები ვახიზობო-
და და უაზრო თვალბით ჭერს მისჩქ...
- კი მაგრამ, რა დამემართათ, რა ოხრობა! - ექიმმა
ყურმილი უცებ დააგდო და კარისკენ შებრუნდა. -
ჩვენი მძლოლი მაინც ყოფილიყო!..

- რა ვქნა, ექიმო? - ბიჭი აწრიალდა და თითების
მტვრევას მოჰყვა.

- არ შეიძლება, რომ ვინმეს მანქანა არ გამოჩნდეს,
ცოტა მოვითმინოთ, - თქვა ექთანმა და ფანჯრიდან
გადაიხედა.

- ჯერ არ მოვმკვდარვარ. თუ თბილისში ვარ წასაყ-
ვანი, რას ვუყურო! წამომაყენეთ! - წამოიწია ავადმყო-

ფმა.

— მანქანაში!.. — დაიძახა ბიჭმა.

— დაუსმელებო! — თქვა ექიმმა და ექთნებს გადახედა, — შეიყვანათ მესამე პალატაში, მანამდე ჩვენი ქიურგიკი მოვა.

— მოგვისწრებს ნეტა?! — ამოხსენებო ბიჭმა.

— ისეთი არაფერი სჭირს.

— დაიხადეთ!.. — წამოხდა ავადმყოფი და შუბლი მოიწმინდა, — მანქანას ეზოში მაინც დავაყენებ.

— ჯავრი ნუ გაქვს, ჩვენი მძლოლები მოვლენ და...

— ექიმმა სივარეტი ამოიღო.

— სანამ ისინი მოვიდოდნენ... რა, მკვდარი ხომ არა ვარ?!

— არ გინდათ ახლა ისევ კიბეზე ასვლა-ჩამოსვლა, — ექთანმა მხარზე დაადო ხელი.

— არა, არა, შუა ქუჩაში მიდვას, უხერხულია. ერთი წუთის საქმეა, — წამოვდა.

— პო, კარგი, მივშველეთ! — ექიმმა ასანთს გაკკრა.

ის იყო ჩასვას კიდეც, რომ ძალი წინა ფეხებით კაბინის სასურავზე შედგა და ყუფა მორთო.

ბიჭმა კვლავინდებურად სტარტერს ტერფი უწვდინა. მანქანა დაიქოქა.

ავადმყოფმა სახე მოისრისა. მკერდი მძიმედ აუღ-ჩაუღიოდა; მერე სიჩქარის ბერკეტის ბურთულა ხელის-გულში მოიმწყვდია. ექთანს საავადმყოფოს ეზოს კარი გამოეღო და განზე გამდგარი იდგოდა.

მანქანა ჯერ უკუსვლით, ძიგძიგით დაიძრა, შემდეგ გზაჯვარედინზე გამოვიდა და შედგა. ექიმმა ის იყო ხელი დაუქნია, რომ მანქანა უცებ წინ გაეზარდა.

— რას შვრები!.. ექიმო!.. — ექთნის ბოლო სიტყვები ძრავას გუგუნმა დაფარა.

სიჩქარის სკალაზე ისარი სამოცდაათს უჩვენებდა. მანქანა მთელი სისწრაფით მიქროდა ასფალტიან გზაზე. მამამ ჩაახველა.

გზის პირას უშველებელი ამწე გამოჩნდა. სევში გადავარდნილ, ერთიანად დამსხვრეულ მსუბუქ მანქანას ბაგირით მალდა ექაჩებოდა. ბიჭმა თვალი მიაყოლა. მამას არც კი გაუსხედავს იქითკენ.

...იმ დღეს მეზობლის ბავშვები ქუჩის პირას ლახტს თამაშობდნენ. აივანზე გაწყობილ სუფრას დედა და შვილი უსხდნენ. ბიჭს ცალი თვალი მოურიამულე ბავშვებისაკენ ეჭირა. ისმოდა ქაშაბების მსხუილ-მსხუილი. მამა, იქვე აივანის ბოძს მიყრდნობილი, რაღაცას თლიდა, თან დედა-შვილს აკვირდებოდა.

— მამ, როგორ გვეონა?! დიასხვ რომ ექიმი უნდა გამოსვიდე.

— არ გამოვალ!..

— გამოიყვან!

— მე ლახტის თამაში მინდა.

— ზურგის ატრელებუა, ხომ? ექიმობა კი — არა?!

აივნიდან კარგად მოჩანდნენ წრემი ჩამდგარი ბიჭები და აფრიალებული ქაშაბები.

— მე ლახტი მიჩრჩენია.

— შენ რა გირჩევნია, ის მე მკითხე! აბა, ახლა ერთი ეს კარაქიანი პური ბოლომდე შეჭამე!

— მეტი არ შემიძლია.

— იცოდე, არ მოგეშვები!

— მა-მი!..

— ვერავინ ვერ გიშველის!.."

მანქანა შეჯავჯლარდა.

ბიჭი გრძობდა, თუ როგორ ეცლებოდა მამას ძალა, თვალების მოძრაობაზე ატყობდა. შუბლის ნაოჭებს მალდა ეჯიღებოდა. თვალის ქუთუთოებს ძლივს აცილებდა ერთმანეთს.

თანდათან მოიკუნტა, მოიკუნტა და თავით საჭეს დაეყრდნო. მანქანა გაჩერდა.

მამას სახეზე სვითქი გადასდიოდა. მძიმედ სუნთქავდა.

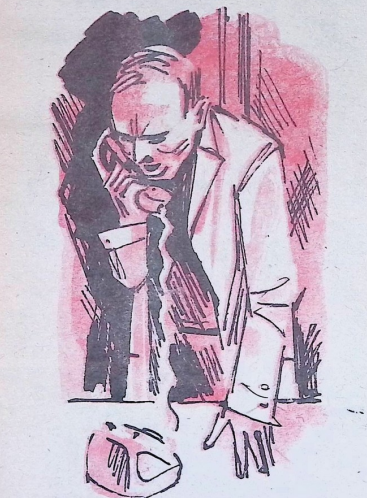
ძრავა მონოტონურად თუხთუხებდა.

— რა იყო, მამი?!

მამა დუმდა. ყველაფერი გასაგები იყო. ლაპარაკი უჭირდა, თორემ რაღაცას მაინც იტყოდა, ერთ სიტყვას, ერთ ბეგრას მაინც გამოსცრიდა.

იქუნა. წვიმის მსხვილი წვეთები ჯერ მანქანის სახურავზე ატლამუნდა და მერე ერთბაშად საქარე მინას ტკაცანი აუტეხა.

ბიჭმა მამას მკლავზე ხელი შეეფლო, თავისკენ მისწვია.

— ნუ დამქანავ! — ძლივს ჩაილულულა მამამ. ბიჭმა ახლა უფრო ფრთხილად მისწია თავისკენ.
— ჩემკენ ჩამოიწიე.
— არ შემოიძლია!..
— ცოტა...

მამამ სცადა და შემდეგ თავი მკერდზე მიახვირა შვილს.

— არ შეგეშინდეს, ბიჭო, ამ ავადმყოფობამ ასე იცის!.. ქუხილს ახლა გაბმული ქუხილი მოჰყვა. ძაღლის წმეტუნმა ბიჭი გამოაფხიზლა. კარი ფრთხილად გააღო და მამას საზურგეზე დაუსვენა თავი. გვერდიდან გაუძვრა. მამას ეპაა სახეზე წვიმის წვეთები. ბიჭმა კარი ნელა მიხურა და ჩაექცა; მერე მანქანას უკან მხრიდან შემოეპრბინა, ძაღლს შესძახა. ბიჭის ხმის გაგონებაზე ძაღლი ძარიდან გადმოხტა. წვიმა ერთიანად უშენდა; კარის გაღებაც ვერ მოასწრო, რომ ძაღლი ფეხებშუა გაუძვრა და კაბინაში ისღლიტო თავი. ბიჭმა კარი მიხურა. ერთიანად გალუმულს თიდან ჩამონაფორი წყალი თვალებში წურწურით ჩასდიოდა. სახეზე ხელი მოიხსვა. ძირს დაფენილი ბუშლატი დაგორვდა და ქვეშ ახოიდა. მამასა და ბიჭს შორის ჩაყუნცული ძაღლი ცქმუტავდა. ბიჭმა სარკმელში გაიხედა. მსხვილი წვეთები შავ ასფალტზე თოფის წამალივით ფეხქვეშებოდა. წინ გორვებშია ჩაკლანილი გზა იდო. მთებს იქით სადღაც ისევ გრუხუნებდა.

...მამინაც ყველანი სახლში იყვნენ. პირველად გაბედა მანქანასთან მისვლა. გასაღები შიგ იყო, გადაბრუნდა თუ არა, დაჭირა ფეხი სტარტერს, მანქანა დაიძრა. არც უფიქრია, ისე მოულოდნელად თუ დაიძვრებოდა. უცებ უკუსვლა იწყო და, სანამ ბიჭი გონს მოეგებოდა, ჯახანიც გაისმა. ის იყო სახლიდან დაფეთებულ მშობლები გამოევიდნენ, რომ სამზადის ბოქები გამოეშალა და თოვლივით ჩაიჩუმქრა კიდეც. მანქანა გაჩერდა. დედის შეკვივების ხმაზე არც კი შეუნიშნავთ, თუ როგორ გავარდა ბიჭი კაბინიდან ბოსტანში. კერიაზე დარჩენილი ნაკვერცხალი სამზადის შენთობდა და მალე ეზოში ისეთი დიდი ცეცხლი აბრიალდა, რომ მთელი სოფელი გააჩახახა.

„დევიზო კიდეც მანქანასთან მისული, მოკლავ!..“
— ისმოდა მამის ხმა.

იმ საღამოს ძებნეს ბიჭი, მთელი ეზო კუნჭულ-კუნჭულ შემოიარეს, მაგრამ, თითქმის მიწამ პირი უყო, გაქრა ბავშვი. წვიმდა. ძაღლის სადგომში შემძვრალი ბიჭი ბროლიას ჩახვევდა კისერში და თვლები. ლაფაროზე კი ისევ წაქანქარებდა წვიმის წვეთები...“

ქუხილზე გამოერკვა ბიჭი. მამას გადახედა. მამა არ იძვროდა. თავი საზურგეზე და კარს შორის კუბურში მოხერხებულად ედო. ძაღლი ისევ წრიალებდა. სიჩქარეში ჩაგდების ხმამ მამას თვლები გაახედიხა.

— შეილო!..

— ნუ მიშობ, მამი!

ბიჭმა პედალს ნელ-ნელა აუშვა ტერფი. მანქანა დაიძრა.

— ბიჭო!..

— ნუ გეშინია, მამი!..

ბიჭს მამის სიტყვები უკვე არ ესმოდა. მანქანის საკე ლინივრად ჩაიბრუნა და თვალგამტყველ მისწივრებოდა მთებს შორის ჩაგრაგნილ გზას.

რაც თავი ახსოვს, მამას მხაროდან არ მოუცილებია, ყოველთვის გვერდით უჯდა. აკვირდებოდა, თუ როგორ მართავდა მანქანას; როგორ უხვევდა, როგორ აუტყვევდა მხარს შემძვედრს, თავადმართზე როგორ ამუხრუჭებდა ნელინელ. ვერ დასცვამ საჭესთან არ მინდა, გეხმის?.. მანქანამ გატაცება იცის, მე მინდა, სხვა კაცი გამოვიხედა. შენ წინა საკეზე აკეთე, ახავის ათქმევირო. ცუდად სწავლობს, უფარგისიაო!“ არც ბიჭს უთხოვია საკე. იჯდა მამის გვერდით. როცა ტორ გზაზე მიდიოდა ხოლმე მამა, შინ მარტოკას ვერ რთავდა. ბიჭი გრძობდა, მანქანის მართვა რომ არ გაუჭირდებოდა, მაგრამ არასოდეს უფიქრია, ასეთ მიხვეულ-მოხვეულ და ციცაბოიან გზაზე თუ მოუწევდა პირველი გამოიდა.

მათარხის კუდივით დაკლანილ გზაზე მანქანა გუგუნით მიიწვდა.

მამამ ოდნავ გახელილი თვალები შეაულო შვილს.

„სოფლის ბიჭებს მდინარის პირას ცხენები დავჭირათ და ალმა-დალმა დააჭუნებდნენ. წინ ტყე მოჩანდა, მარჯვნივ — ფერდობი. ჯანვარში მდგარ ცხენს ვილაყები ფაფარში ჩაგრებოდნენ. ის იყო ბიჭი შვეჯდომას აპირებდა, რომ უცებ საიდანღაც მამა გამოჩნდა.“

— ცხენზე ჯდები, ხომ?!

მამის ხმაზე ცხენი დაფრთხა და ბიჭი გადმოვარდა. ფაფარის ცხენი ცხენი მდინარეში ჭინვრით შეიჭრა.

„უბულო ცხენებზე შემეგებოდა ტიტლოკანა ბიჭები ყოვნიით ფერდობს მიუყვებოდნენ...“

მამამ მიმედ აღიოსუნებო.

გორაკებსა და სხვებში ასანთის კოლოფით ჩაქარგული მანქანა სოჭოსანილი მიმოზღავდა, ხან ალმა, ხან დალმა. ბიჭს ახლა უფრო მეტად სიბნელე აფიქრებდა, რომელიც თანდათან წველობდა გზაზე.

ძაღლმა დაიწმუტუნა. მთა მარჯვნივ მხრიდან მოექცა მანქანას, მარცხენა მხარე ერთიანად მოშიშვლდა. ბიჭი გრძობდა, რომ იმ გზის განაპირა სვეტებს იქით ხრამი იყო თვალუწვდენელი. მანქანა კი არა, ლლი რომ გადაგვედო, ძირს ჩასვლამდე ღორღად და ქვის ნამუსრევად იქცეოდა.

გზა მთას თითქმის ძირში მისდევდა. ბიჭი არ სუნთქავდა. მოსახვევად მსუბუქი მანქანა ფეთიანივით გამოვარდა და გვერდით ჩაიშუღდა. ერთს მეორე მოჰყვა, მეორეს მესამე. ამ უკანასკნელს კი ნათურები ანთო, შუქი ჯერ მანქანის კაბინის კაპოტს დაეცა და მერე იქიბდა ასხლელილი შიგ შემოიჭრა: ბიჭს თვალები დაუნებდა. სვლას უკლი: აღმართზე სიჩქარე დაკარგა და სწრაფადვე მოუნაცვლა. ძრავამ კვლავ გაქანა მანქანა, ბიჭი მიხვდა, რომ საჭიროება ნათურების ანთებას ითხოვდა. თუმცა ჯერ დამე არ იყო, მაგრამ ჯანდალ და თავსხმა წვიმა გარეშად სიბნელეში ახვევდა.

შუქის ანთებისთანავე გზის გარდა ყველაფერი გაშუქდა. გრძობდა, რომ აღმართი ახლა მალე შეწყდებოდა

და მეორე სოფლამდე პირდაპირი გზა იყო.

„...მაშინ მთელი კლასი წაიყვანეს კარტოფილის მოსავლის ასაღებად. მერე იქვე მდინარის პირას ბიჭებმა ჭიდაობა გამართეს. დამარცხებულს მანამდე უნდა ეჭიდავა, სანამ ვინმეს არ წააქცევდა. რა ჯანდაბამ წაიყვანა იმ დღეს. ყველა რაღაცას ასერხებდა, პირველი-მეორე წაქცევის შემდეგ აუცილებლად ვინმეს მაინც დაჯანნიდნენ. უარის თქმა უფრო დიდი სირცხვილი იყო და იჭიდავა. ყველასთან წაიქცა, ანჭორია უღლეურმაც კი წააქცია. ტირილი მოუნდა, მაგრამ არ შეიმჩნია. უფრო მეტად გოგონების რცხვენოდა, განზე გამდგარი გულიანად რომ ხითხითებდნენ“...

უცებ იღვბა. გარშემო ყველაფერი განათდა. ჭება-ქუხილი ზათილი და ნგრევით დაატყდა რომელიღაც მახლობელ მთას.

- პაი, ჩემი ცოდეა!...
- მამი, ყველაფერი რიგზეა, არ შეგეშინდეს.
- სადა ვართ?! - წამოწევა სცადა. ჯერ შვილს. შეხედა და მერე წინ გასტყორცნა მზერა. ბიჭმა გაილიმა. კვლავ იქუბა, ძალდი წმუტუნით ძირს გაწევა.
- კიდევ ცოტა, მამი, და ქალაქშიც ვიქნებით.
- წინ იყურე!.. - მამამ თავი გაიქნია.

ბიჭმა სიჩქარე მოუნაცვლა; მანქანამ სული მოითქვა. საკალაზე ისარი ახლა სამოცს ურვენიებდა.

- ნელა!..
- კი, მამი!

წვიმას გადაელო. წინ კურდღელმა სკუბ-სკუპით გადაჭრა გზა და განაპირა ბუჩქებს შეაფარა თავი. ძაღლმა სარკმელს დროწი ჰკრა.

მორიდან მანქანა გამოჩნდა. ოთხივე ფარი ჩაერთო. შუქი ახლავ ცოფიანივით შემოიჭრა კაბინაში. ბიჭმა წინ ვერაფერი დაინახა; მუხრუჭს სწრაფად უწვდინა ფეხი და მანქანა თვლებივს ღრჭიალით შეაჩერა. შემსვედრმა გაბმული სიგნალით ჩაიჭიროლა.

- პო, შვილო!.. მოგიკვდა მამა!..

ბიჭმა ქვეშამოდებული ბუშულტი შეისწორა. ძაღლი აცქმუტდა.

- გაჩერდი, ბროლია, - ბიჭმა თავში მუჭი ჩაარტყა. ძაღლი გაილურსა. მანქანა დაძვრა.

გრძნობდა, რომ მალე დაიწყებოდა წწნეთის ბოლო აღმართი, და ძალას იკრებდა.

შუქმა ხის ქვეშ შეფარებულ ძროხებს პრილა ზურგებზე გადააბრუნა.

ბიჭს მარცხენა ფეხი ეღვებოდა. როცა სიჩქარის პედალს ტერფს დააჭერდა, მამინ საჭეზე იყო ჩამოკიდებული და საფარძელს ვერა სწვდებოდა.

მამა ახლა ბუნდოვანად ხედავდა შვილის ნახევარსა ხეს, რომელსაც გვერდზე მჯდომი ძაღლის თავი უფარავდა.

„...მამინაც სიცხიანი ვიწეკი. მეუღლე თავზე ძმრინა ტილოს მაფენდა. ბუნარში ცეცხლი გიზვიზებდა. ფანჯრის რაფაზე გარედან თოვლი მოჩანდა.

- დაგეჩეხა დროზე, არ ჯობდა? ახლა მე უნდა ვიწვავლო ამ თოვლ-წყაპში, - წინსაფარზე ხელების წმენდას შეუდგა მეუღლე.

- რას ვიფიქრებდი, ასე დავვარდებოდი. ამხელა კაცი შაშვს რომ დავედევნე, უარესის ღირსი ვარ. ერთბაშად ვინმემ საქმეზე ხელი არ წამოიკრას, ყველგან მე უნდა... - არც კი მქონდა სიტყვა დამთავრებული, ეზოში შემოს ჩეხვის ხმა გაისმა. ორთავანი გავეშვიდით.

— ვინ შეგვაწია ეს წყალობა ასე უთხოვნელად, რომელი ჩემი ორთელი გამოჩნდა ქვეყანაზე? — წამოვიწიე მე.

მეუღლე უცებ კარში გავარდა. ცოტა ხნის შემდეგ ოთახში შემოვიყვანა ბიჭი, ხელში ნაჯახი ეჭირა.

— ხედავ, რა გაბედა? ფეხში რომ ეკრა ნაჯახი, სად სიკვდილში უნდა წავსულიყავი! ხმას რატომ არ იღებ, კაცო! — შემომწყრა მეუღლე.

— რადღეჯერ გითხრეს, ბიჭო, რაც შენი საქმე არ არის, ხელს ნუ ახლებო! — დაუტანებლად მე. ბიჭი განწე გამდგარი მწყრალად მისჩერებოდა ბუხარში მოვიგვიზე ცეცხლს“...

მანქანამ გზის მარჯვენებელს ჩაუქროლა. ბიჭი მისვდა, რომ აღმართიც დაიწყო.

პაერი ხარბად ჩაისუნთქა; მძიმედ აუყვა დაკვანილ გზას. შემხვედრი მანქანისათვის ძარა რომ არ გაეკრა, კიდეს მიჰკვებოდა, მორიდებულად, ფრთხილად. ის მსარე მთლიანად მოსმეგვლებული ჩანდა, მთები ახლა გზის მეორე მხარეს გასდევდა. ბიჭი გრძნობდა, რომ მთავარი იყო მანქანას სიჩქარე არ დაეკარგა. მოზომილად აჭერდა ტერფს პედალზე. მანქანა ნელინელ მიუყვებოდა აღმართს.

ბიჭმა გაუჩუმებულ მამას გადახედა. გრძნობდა, რომ მამა შერიგებოდა თავის ბედს. არ იძვრდა. არც არაფერის თქმის თავი ჰქონდა.

ძალიერ სივცემუტავდა. ბიჭმა კვლავ იდაყვი ჰკრა. მალე მანქანამ სიმსუბუქე იგრძნო; ბიჭი მისვდა, რომ აღმართიც დაიწყო.

„ახეთ დროის მუსრუტები სშირ-სშირად არ უნდა იხმარო, უფეოებსა, სიჩქარეში გქონდეს“, — გაასხენდა მამისა და გრამიტოს დიალოგი.

ბიჭმა მეორე სიჩქარეში ჩააგდო, მანქანამ დადმართზე დაამუსრუტებულ სვლა იწყო. შორს, სადღაც კვლავ ელაგდა. შიგადაშიგ ცის ნაჭერი მკრთალად ინათებდა და კვლავ სიბნელეში შთაინთქებოდა. ახლა უფრო მეტად იგრძნო დაღლა.

მანქანის ხმამ გამოარკვია ბიჭი. შუქმა უქნიდან შემოანათა და გზის კიდეზე გაწვა. ბიჭმა გზა უტია. მანქანამ გვერდით ჩაიქროლა და წინ გაიჭრა.

„...გაკეთილების დამთავრებისთანავე გამოიშვებოდნენ თუ არა ქუჩაში, დიდთავა და ჭორფლიანი კოტე წამსვე ჩანთებს მიარჩენდნენ ხელში. ბიჭი უარს ვერ ეუბნებოდა, ერთს ზურგზე მოიგებდა, ორს აქეთ-იქით დაიჭერდა და მიჰკვებოდა გზას შინისკენ. ჭორფლიანი და დიდთავა თამაშ-თამაშით აედევნებოდნენ შორიასლო“.

გზამ მარჯვენა მხარეს გადაუხვია. მთები ჩამოიცილა თუ არა, ხელმარჯვნივ ფერდობზე გაჩანჩახებული თბი-

ლისი გამოჩნდა. ბიჭი მისვდა, რომ ამ დაღმართის იქით იწყებოდა სამშვიდობო. თვალეში სისველე იგრძნო. მამას გადახედა. ის იყო ბოლო მოსახვევე მოჭრა და მანქანა სწორ გზაზე გავარდა. ბიჭმა წამსვე სიჩქარე მოუნაცვლა. შორიდან ტროლეიბუსების მწყრავი მოკრა თვალე. წითელ შუქმა გადასაცვლელთან მანქანები დაემუსრუტებინათ. ბიჭმა გაჩერებულ მანქანებს გაბმულ საყვირით ჩაუქროლა და ცენტრალური ქუჩისაკენ გაიჭრა. უკან ორი ყვითელი მოტოციკლი დაედევნა.

ბიჭი გრძნობდა, რომ ეს გზა ქალაქის შუაულისაკენ მიდიოდა და თვითნებ ვულდაგულ მიუყვებოდა.

მანქანას ჯერ ერთმა მოტოციკლმა ჩაუქროლა, შემდეგ მეორემ; ხელების ქნევით ანიშნებდნენ გაჩერებას.

ბიჭმა ნელ-ნელა დააჭარა ფეხი პედალს, მანქანა გაჩერდა. მოტოციკლებიც მოსოროებით შედგნენ. იქიდან ჩამოქვეითებულები ჩქარი ნაბიჯით მანქანისაკენ გამოემართნენ.

— თქვენი საბუთები! — მანქანის კარი გამოაღო პირველმა და გაშუშდა: ფეხზე მდგარი პატარა ბიჭი საჭვს ჩაბლაუტებოდა. გაოგნებული ინსპექტორები ერთმანეთს შეაკვირდნენ.

საავადმყოფოს კართან, კიბის საფეხურზე ბიჭი იჯდა; შუბლი მუხლებზე დათბუნა და ორთავე ხელი წვევებზე შემოეჭო. გვერდით ბროლია აკვროდა, ფხიზლად, ყურებდაცქვეილი.

თენდებოდა. მეგზოვე ქუჩას ჰგვიდა. მოსოროებით ბიჭის მამის მანქანა და ორი ყვითელი მოტოციკლები იდგა. მაღალი ინსპექტორი მობლას სცემდა, მეორე კი ხეს მიყრდნობილი სიგარეტს აბოლავდა.

ზარის წკრიალზე მოსწავლეები ერთბაშად საკლასო ოთახიდან გამოიშალნენ.

თოვდა. ქუჩაში ერთმანეთის გვერდით მოაბიჯებდნენ. შუაში ბიჭი ჩაყენებინათ. დიდთავამ ჩანთის გამორთება მოინდომა. ბიჭმა არ დაანება; ბოლოს მიანც წაართვა და მხარზე მოიგდო, ჭორფლიანმა ხელი გადახვია. გოგონებაც ფუსფუსით მიჰყვებოდნენ.

მოსახვევში ჩანთა მიაწოდეს და დაემშვიდობნენ; მანაც ხელი აუქნია.

ბიჭის დანახვამ დათხოილი გამოიშვა ბროლია. ბიჭმა შორიდან ჩანთა ესროლა. ძალიერ ჯერ გაუსტ-გამოუსტა და მეერ ფეხებში ეცა. ბიჭი ზედ დასტა. შეიქნა ერთი კოტრიალი.

თვლივით დასუნდლულ ტოტებში ჩაყურსული გრძელაიგნიანი სახლი ფერწერულ ნახატს ჰკავდა. ზუხრიდან ასვეტილი ყვამლი მუქი ლურჯი ძარღვივით ახდევდა ცის გულს.

გარშეშო ზამთრის სურნელება ტრიალედა.

მ ი ქ ტ ო რ ი ნ ე „გაგაბიაშვილი ტრაქტატი“ პასუხი „კომუნის“ 1983 წლის № 1-ში გაომკვეთველ მესამე მსჯეობას კიოსკვეზე

...ჩვენ მართლა სხვა დღეა გასაბათი მხოვას, ერთობას და გომგომობას რუსეთის ვიბათას. ვართალია, რუსის ხალხში ისეთივით არის, ვისაც არ სურს და ეპაზრება ჩვენი ასეთი კავშირი, ვაპრაბ არის საგაგომოდ ახალგაზრდა რუსეთში, რომელთანაც ჩვენ ვაპრას ხელშეწყობაშია დედალი სიარული არა მარტო ვროგნული, არამედ საპასუხი იმადამის ბანასტორივლად, იმ ილა-ლიზისა, რომელთაც ვროგნა მხოვას, ერთობას, თანასროგობას...

აპაპი წართმედი

I. გაომჩენილი ქართველი პოლიტიკური მოღვევე მეფე ერეკლე II დაიბადა 1720 წლის 7 ოქტომბერს თელავში. მეფე ერეკლე ქართლისა და კახეთის ბაგრატიონთა ორ შტოს ავავშირებდა. დედამისი თეიმურაზის მეფე ვახტანგ VI-ის ასული იყო, ხოლო მამა — თეიმურაზ II — კახთა მეფე ერეკლე I-ის ძე.

1744 წელს თეიმურაზ II ქართლში ვამეფდა, ერეკლე II კი კახეთში. მე-18 საუკუნის ორმოციანი წლების მიწურულისათვის ნომინალურად ირანის ვასალი ქართლ-კახეთი დამოუკიდებელი სახელმწიფოდ იქცა. ნაირ-შაჰის გარდაცვალების შემდეგ ერეკლე და თეიმურაზმა თბილისი ირანელებისაგან გაათავისუფლეს, განჯისა და ერევნის სახანოები კი მოხარვედ გაიხადეს. 1762 წელს მეფე თეიმურაზ II გარდაიცვალა და ქართლის ტახტზეც ერეკლე II ავიდა. ქართლ-კახეთში ერთმეფობის დამყარება საქართველოს პოლიტიკური გაერთიანებისკენ გადადგმული დიდი ნაბიჯი იყო. ხელისუფლების ცენტრალიზაციის მიზნით ერეკლე II-მ შეზღუდა თავნება თავადები, გააუქმა ზოგიერთი სათავადო. მან დაასახლა უცხოელ დამპყრობთა შემოსევების შედეგად მოხარებული რაიონები, გამოსცა კანონი, რომლის ძალითაც ტყვეობიდან თავისი სახსრებით და ინიციატივით დაბრუნებულ გლეხს თავისუფლება ენიჭებოდა, შექმნა მუდმივი ჯარი, აკრძალა ტყვეები ევაკრობა. ენერგული ღონისძიებები ვაატარა მრეწველობისა და კულტურის განვითარებისათვის, განაწესა ზარაფხანა, დააარსა სემინარიები. გახშირდა წიგნების ბეჭდვა.

მე-18 საუკუნის ოთხმოციანი წლებიდან ერეკლე II-ის სამეფო რუსეთის დაუკავშირდა, 1783 წელს ქ. გეორგიევსკში დაიდო რუსეთ-საქართველოს მფარველობითი ტრაქტატი. მეფე ერეკლეს მიაჩნდა, რომ ერთმორწმუნე

ნე რუსეთის ძლიერი სახელმწიფო ხელს შეუწყობდა ქართლ-კახეთის სამეფოს შემდგომ წინსვლას, მაგრამ საქართველოს საგარეო პოლიტიკური ვითარება ისევე შეიცვალა. დიდი სახელმწიფოები გააქტიურდნენ და კვლავ დაიწყეს ბრძოლა ამიერკავკასიის დასაუფლებლად, გამწვავდა მდგომარეობა ქვეყნის შიგნითაც, ერთმანეთს ეპიშვებოდნენ ფეოდალები, სამეფო კარზე გაჩაღდა ინტრიგები, მრავალრიცხოვანმა ბატონიშვილებმა დაარღვიეს სამეფო დომენის მთლიანობა. ყველაფერი ეს გადაულახავ სიძინელედ გადაეღობა ქვეყნის განახლებად-სამეფოების ერთუღველად გეგმებს. ამას დეერთო აღა-მაჰმად-ხანის შემოსევა და თბილისის აოხრება 1795 წელს.

ერეკლე II-მ დიდი კვალი გაავლო ქართველი ხალხის ისტორიაში. მეფემ სიცოცხლის დიდი ნაწილი ლაშქრობაში ვატარა და ხშირად უბრალო ჯარისკაცოვით ცხოვრობდა. სწორუბოვარმა მხედრომთავარმა და მიომარ-მა სიცოცხლოთი პატივისცემა და სიყვარული მოიპოვა. ხალხმა მის აღერსით „ვაატარა კახი“ უწოდა. ერეკლეს პირივნება, მისი საქმეები ფართოდ აისახა ქართველი ხალხის შემოქმედებაში, მისი სახელი ეროვნული დამოუკიდებლობისა და თავისუფლების სიმბოლოდ იქცა.

ერეკლე მეორე გარდაიცვალა 1798 წლის 11 იანვარს, დაკრძალულია მცხეთაში, სვეტიცხოვლის ტაძარში.

II. ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოემა „ბედი ქართლისა“ დაიწერა 1839 წელს. პოემის სიუჟეტს საფუძვლად უდევს რეალური ისტორიული მოვლენა — აღა-მაჰმად-ხანის მიერ 1795 წელს თბილისის აღება, რამაც ფაქტობრივად განაპირობა საქართველოს მომავალი მედიდობა. პოემაში აღწერილია ქართველთა ლაშქრის სამკედრო-სასიციოცებლო ბრძოლა ურჯულთა ქარბი ძალების

წინააღმდეგ კრწანისის ველზე მოხუცი გმირი მეფის მეთაურობით. პირველ დღეს გამარჯვება ქართველებს დარჩათ, მაგრამ ერეკლე ფრიად დაღონებული იყო, რადგან ამ დღეს მრავალი ქართველი ვაჟიცაო შეაწყდა მტერს. შემდეგ აღწერილია ბრძოლის ერთი დღე, როცა მომხდურთა ურდომ მოღალატეთა დახმარებით ქალაქში შეადგინა და სასტიკად ააოხრა იგი. პოემის მეორე ნაწილში აღწერილია სურათი, როცა მეფე ერეკლე და მისი მსაჯული სოლომონ ლიონიძე „ქართლის ბედსა განსამართლებდნენ“, მეფის მხარეზეა ისტორიული სიმართლე და ქეშმარიტება. მას ღმრად აქვს შეგნებული ისტორიული ბედისწერის გარდაღებლობა. სოლომონ მსაჯული, ასევე გულშეურავლე პატრიოტი და აღიარებული ბრძენკაცი ენ ერეკლესთან პაექრობისას ძირითადად ადამიანური ბუნებისა და „ერის თვისების“ ცნებებს ეყრდნობა. ეს დავა, ემოციურ შთაბეჭდილებათა თვალსაზრისით, სოლომონ მსაჯულის სასარგებლოდ წყდება, მაგრამ საბოლოოდ, ობიექტურად, პოემამში მაინც ერეკლეს სიბრძნე იმარჯვებს. „ბედი ქართლისა“ ნიკოლოზ ბარათაშვილმა ოცდამეორე წლისამ დაწერა. მიუხედავად თანდაყოლილი რომანტიკული სულიერი წყობისა, ქაბუჭ პოეტს რეალობის უადრესად მძაფრ გრძნობა აღმოაჩნდა. თავის ორ უბრწყინვალეს ქმნილებაში, — „ბედი ქართლისა“ და „საფლავი მეფის ირაკლისა“ მან საოცარი სიღრმით განიხილა რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის საკითხები. ამ ნაწარმოებებში უზარმაზარი ისტორიული როლი შეასრულეს ეროვნული შეგნების ფორმირების თვალსაზრისით, როგორც გამოჩენილი ქართველი მეკლდევარი პავლე ინგოროყვა წერს, ბარათაშვილის პოემაში „ბედი ქართლისა“ განუღმებია გავლენა იქონია მე-19 საუკუნის ქართულ ლიტერატურაზე.

მადლიერმა ქართველმა ხალხმა სიცოცხლეში სვე-გამწარებულ გენიოსს ერის სათაყვანებელი შვილების გვერდით, მთაწმინდაზე მიუჩინა სამუდამო განსასვენებელი.

1982 წლის 31 ოქტომბერს თბილისში, ანჩისხატის ქუჩის № 17-ში გაიხსნა ნიკოლოზ ბარათაშვილის სახლ-მუზეუმი. ამიერიდან აქ ადამიანები მოვლენ, რომ ეხილონ იმ აბეზისფერის, რომელიმე 1841-45 წლებში ცხოვრობდა უკვდავი „მერანის“ ავტორი; ამავე დროს, ეს იქნება ცოცხალი, მოქმედი სახლი. იგი აღორძინებს ლიტერატურული საღონების ტრადიციებს, გახვედა პოეტებისა და პოეზიის მოყვარულთა შეხვედრების ადგილი.

ნიკოლოზ ბარათაშვილის სახლ-მუზეუმის გახსნა ეროვნულ ზეიშად იქცა. მის გახსნაზე სკვპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიბიუროს წევრობის კანდიდატმა, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა ანხ. ეღუარდ შეგვარდნაძემ განაცხადა:

„...თბილისის ძველი, ისტორიული უბნის ეს პატარა სახლი, რომელშიც ჩვენ დღეს ვიმყოფებით, ერის დიდი ძეგლია. კედლებიდან გვიმზერენ ერეკლე მეო-

რის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის, სოლომონ ლიონიძის, ალექსანდრე ქავჭავაძის, გრიგოლ ორბელიანის, ილია ქავჭავაძის, აკაკი წერეთლის, ვახტანგ მუხომანდიაშვილის, დიმიტრი ყუიდიანის, პეტრე მარტოვიძის, ალექსანდრე გრიბოედოვის, ნინო და ეკატერინე ქავჭავაძეების, მანანა და შაჰო ორბელიანების და სხვა მამულიწველთა; ფილიტეტურ და საზოგადო მოღვაწეთა, პოეტთა, ჯილოსათვისთა, სამშობლოსათვის აწვადებულ ადამიანთა ნათელი სახეები...“

...ქართულ მწერლობაში, ქართულ პოეზიაში მხარა-თაშვილის სახელი ბრწყინავს რუსთაველის, გურამიაშვილის, ქავჭავაძის, წერეთლის, ვაჟა ფშაველას, ვალკატორის პოეტურ თანავარსკვლავდებში...“

...ბარათაშვილის სახელი დღას ბაირონის, ჰუშკინის, ლერმონტოვის, მიკევიჩის, მსოფლიო ლიტერატურის კლასიკოსთა სხვა ბრწყინვალე სახელების გვერდით...“

„უმათსვლამ არათუ ვერადფერი დააკო, პირიქით, რაც დრო გადის, — სიმძლავრე და დიდება ემატება ბარათაშვილის შემოქმედებას“...“

III. მას შემდეგ, რაც ქართული ეროვნული სახელმწიფოებრიობა გაუქმდა, საქართველოში რუსული მმართველობა დამყარდა. მიუხედავად ამისა, მტერთაგან მრავალგზის შეეწირებულა და განაწამებმა ხალხმა შეგნებთ ამოისუნთქა. იგი ხარბად დავითა რუსეთის მოწინავე კულტურას და რუსეთის გვირაბი რა დასავლეთ ევროპის პროგრესულ-განმათავისუფლებელი იდევებს. ამ უდიდესი საყვარელი მიუხედავად, საქართველოს რუსეთთან შეერთების გამო ქართველმა ხალხმა მთლიანად გაიზიარა მეფის თვითმპყრობელობის ბატონობის ქვეშ მყოფი რუსეთის მშრომელთა მძიმე ხვედრი. როგორც ცნობილია, მეფის თვითმპყრობელობა სასტიკად თრგუნავდა რუსეთის მშრომელ ხალხს, ხოლო განაპირა მხარეებში კოლონიურ პოლიტიკას ახორციელებდა. რუსეთის მოწინავე საზოგადოება დასაძულად შეებრძოლა თვითმპყრობელურ რეჟიმს, განაპირა მხარეებში მცხოვრებმა ხალხებმა კი მეფის სოციალური და კოლონიური ჩაგვრის პოლიტიკას ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ბრძოლით უპასუხეს.

ქართული საზოგადოების მოწინავე ნაწილის 1832 წლის შეთქმულმა საქართველოში დეკაბრისტების ზეგავლენას განაცდიდა და სწორედ მეფის თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ იყო მიმართული. მართალია, შეთქმულება გასცეს და მის მონაწილეებს მკაცრად გაუსწორდნენ, მაგრამ ბრძოლას უკვლილ არ ჩაუვლია. მან შემახადა ნიადაგი მეფის თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ბრძოლის შემდგომი ეტაპისათვის, როცა სამოღვაწეო ასპარეზზე გამოვიდნენ „თეოკრატულულები“.

ქართული საზოგადოებრივი აზრის განვითარებაზე უდიდესი სასიყვარო გავლენა მოახდინა რუსეთის რევოლუციური დემოკრატთა იდეებმა. რუსი ხალხის გა-

მოჩენილი შვილების — ბ. ბელინსკის, ა. გერცენის, ნ. ჩერნიშევსკისა და ნ. დობროლინოვის გავლენით ჩამოყალიბდა სამოციანელთა — „თერგდალეულთა“ მრეწამსი.

IV. მე-19 საუკუნის 60-იან წლებში რუსეთში განახლებამიღებულ ქართველ ახალგაზრდებს, რუსეთის რევოლუციური დემოკრატიის იდეებზე აღზრდილ ქართველ განმანათლებლებს კონსერვატიულად განწყობილი მოწინააღმდეგენი „თერგდალეულებს“ უწოდებდნენ.

„თერგდალეულთა“ ნაწილი აშკარად შეებრძოლა კონსერვატორებს ჟურნალ „ციცრისა“ და „საქართველოს მოამბის“ ფურცლებზე. ბრძოლა ძველ და ახალ თაობებს შორის ქართული ენისა და ლიტერატურის საკითხებზე დაიწყო. „მამებისა“ და „შვილების“ ბრძოლა არსებითად იყო შეტაკება ბატონყმური წესის მოწინააღმდეგეთა და მომხრეთა შორის. იდეური ბრძოლა ბატონყმობის წინააღმდეგ დიდმა ილია ჭავჭავაძემ დაიწყო, მას მხარი მისცა ა. წერეთელმა, ქ. ლორთქიფანიძემ, გ. წერეთელმა, კ. აბაშიძემ. „თერგდალეულებმა“ ახალი სული შთაბერეს ეროვნულ-განმათავისუფლებელი ბრძოლის იდეებს, მეცნიერულ დონეზე დაამუშვეს რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობის საკითხები. „თერგდალეულებს“ ისტორიის შემოქმედად ხალხი მიანდათ. მათ სრულიად ახლებურად დაყენეს ეროვნული სახელმწიფოებრიობის აღდგენის საკითხი საქართველოში.

„თერგდალეულებმა“ დიდი როლი შეასრულეს ქართული ლიტერატურისა და საზოგადოებრივი აზროვნების განვითარების ისტორიაში.

V. ცარიზმის პოლიტიკის წინააღმდეგ ამიერკავკასიის პარტიული ორგანიზაციების ბრძოლას სათავეში ედგნენ იოსებ სტალინი, სერგო ორჯონიძე, სტეფანე შაველიანი, ლადო კეცხოველი, ალექსანდრე წულუკიძე, მიხა ცხაჯია, ფილიპე მახარაძე, ალექსანდრე ჩანსიაოვი, მეშვიდი აზიზბეკივი, ნარიმან ნარიმანოვი და სხვები, რომლებიც რაზმადნენ მშრომელ მასებს მარქსიზმ-ლენინიზმს და პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის დროშის ქვეშ, ანტიხალხური იდეოლოგიის, ბურჟუაზიულ-ნაციონალისტური პარტიების პოლიტიკის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

VI. გეორგიევსკი ქალაქია რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული სოციალისტური რესპუბლიკის სტავროპოლის მხარეში. ქალაქი დაბალ ზეგანზე მდებარეობს მდინარე ზაფსუფის ნაპირზე (მდ. კუბის შენაკადი). იგი გეორგიევსკის რაიონის ცენტრია. ქალაქი გაშენებულია საქვეყნოდ ცნობილი კურორტების — პიატგორსკის, სისლოვოდსკის, მინერალნიე ვოდის, ენტეტუსის, ევლენსოვოდსკის მახლობლად. აშენდა რუსეთ-თურქეთის ომის შემდეგ, 1777 წელს და თავდა-

პირველად აზოგ-მოზღოვის გამაგრებული ხაზის ციხე-სიმაგრეს წარმოადგენდა.

1786 წელს სიმაგრესთან წარმოქმნილი დასახლება ჯერ სიმაზრო, შემდეგ კი სავეტერინო ქალაქად ჩქ. ზოგიერთი სამარწყველო საწარმო გეორგიევსკი რაიონის სავეტერინო ბოლოს გაჩნდა. იგი ცნობილია გარკვეული მდიდარი რევოლუციური ტრადიციების ქალაქი.

თანამედროვე გეორგიევსკის მოსახლეობა 50 ათასზე მეტია. იგი მნიშვნელოვანი სამარწყველო ცენტრია მთელ სტავროპოლის მხარეში. სკამპარისია ითქვას, რომ აქ არსებული არმატურის ქარხანა ერთ-ერთი უდიდესია მთელ საბჭოთა კავშირში. გარდა ამისა, გეორგიევსკი არის ავტოსარემონტო, ავარის, საგრენეო, ბიოქიმიური, ტყავის ქარხნები. ქალაქში კარგად განვითარებულია კვების მრეწველობა, რომლის პროდუქცია ფართოდ არის ცნობილი არა მარტო ჩრდილო კავკასიაში, არამედ მის ფარგლებს გარეთაც. ქალაქში არის ზუსთახდელი, საკონსერვო, რძის, ღვინისა და ლუთის ქარხნები, მეხორცეობა-მეფრინველეობის კომბინატი.

გეორგიევსკი ახალგაზრდული ქალაქია. აქ არის შვიდი საშუალო სკოლა, ოთხი პროფტექნიკური სასწავლებელი, ორი ტექნიკური, მუსიკალური, სამხატვრო და საპორტული სკოლები, კინოთეატრები, ბიბლიოთეკები.

ქალაქი მწვანეშია ჩაფლული. აქ მრავალი პარკი, სკვენი, დაიყვანეს ზონადა.

გეორგიევსკელები ამყობენ, რომ სწორედ მათ ქალაქში დაიღო ცნობილი ხელშეკრულება, რომელმაც შემდგომ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა არა მარტო რუსეთ-საქართველოს, არამედ რუსეთ-ამიერკავკასიის პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

1775 წელს დამოუბილდნენ ახმეტისა და გეორგიევსკის რაიონები. მას შემდეგ იხიწი შრომანაც, მშობასა და მეგობრობაზე უკებზებანა ერთმანეთს. 1982 წელს გაფორმდა ხელშეკრულება ქალაქების გორისა და გეორგიევსკის დამოუბილდების შესახებ.

გეორგიევსკიში კარგა ხანია ემზადებიან საიუბილეო თარიღები — გეორგიევსკის ტრაქტატის ხელმოწერის 200 წლისთავის შესახებდრად.

VII. ქ. გეორგიევსკის მახლობლად, საუკუნოვანი მუხებით დაბურულ თვალწარმეტაც ადგილას დმდებარეობს ბიონერული ბანაკი „ისკრა“. აქ ყველა პირობაა შექმნილი მოსწავლეთა შინაარსიანი და ხალისიანი დასვენებისათვის. ბავშვების განკარგულებაშია ნათელი, ლამაზი კორტეჟები, საპორტული მოედნები, სტადიონი, საცურაო აუზი.

ყოველწლიურად, ზაფხულის არდადეგების პერიოდში, გეორგიევსკის რაიონთან დამოუბილდებული ახმეტის რაიონის შრომელთა ბავშვები ბიონერულ ბანაკ „ისკრაში“ ისვენებენ. ზოგნი კი გეორგიევსკელ თანა-

ტოლებს პიონერულ ბანაკ „ავეტერაში“ მასპინძლობენ. ტრადიციად ქვეული მეგობრობა გრძელდება.

VIII. საქართველოში კარგა ხანია დაიწყო სამზადისი გეორგიევსკის ტრაქტატის 200 წლისთავის შესახებ დროა. რუსეთ-საქართველოს ურთიერთდამხმარებმა ამ ხელშეკრულებამ წარუშლელი კვალი გაავლო ორი ხალხის ეკონომიკურ და სულიერ ცხოვრებაში. გეორგიევსკის ტრაქტატმა თავიებური დღეობის როლი შეასრულა ქართული და რუსი ხალხების მეგობრობაში, რომელსაც კვირ კიდევ მეორემეტე საუკუნეში, საქართველოს კულტურული რენესანსის ეპოქაში ჩაეყარა საფუძველი.

წორედ რუსი და ქართველი ხალხების და მთელი აპკოთა ხალხის წარსულ მეგობრულ კონტაქტებს და თანამედროვე მშური ოჯახის ჩანსად ფევედის მივებნება გაზეთ „კომუნისტის“ და საქართველოს ეურნალისტტთა კავშირის მიერ მოწყობილი ეურნალისტური ექსპედიცია. ამ თაოსნობაა მხარი დაუჭირა საქართველოს კომპარტიის ენტრალურმა კომიტეტმა, რომლის სამდიენომ სტეციალური დადგენილება მიიღო და ამით ექსპედიციას განსაკუთრებული მნიშვნელობა და მასშტაბი მიანიჭა.

ქართულ ეროვნულ ტანსაცმელში გამოწყობილი მებდრები 1981 წლის 27 ივნისს გავიდნენ თბილისის სახელმწიფო იპოდრომიდან და შორეულ გზას გაუდგინენ.

ეურნალისტური ექსპედიციის მონაწილეებმა ჩვენი წინაპრების მსგავსად ცხენებით იმოგზაურეს ქ. ასტრახანამდე, სადაც მიიწინეს ტაძარში ქართველი ერის გადარჩენისათვის მებძოლი მეფეების — ვახტანგ VI-ისა და თეიმურაზ II-ის საფლავზე მიიტანეს სამახსოვრო ფილა, შემდეგ მანქანებით ჩავიდნენ ქ. გეორგიევსკში, სადაც 1783 წელს დაიდო „გეორგიევსკის ტრაქტატი“ სახელით ცნობილი სამეგობრო ხელშეკრულება.

ექსპედიციის წევრებმა ორმოცი დღის განმავლობაში ორიათას კილომეტრზე მეტი გაიარეს, ექვს მებზომელ ავტონომიურ საბჭოთა რესპუბლიკაში, მხარესა და ოლქში შეხვდნენ მოსამე ერების წარმომადგენლებს. მოგზაურობის მსვლელობას ისტემბეტურად აშუქებდა გაზეთი „კომუნისტი“; მოგვიანებით კი გაზეთ „თბილისში“ დაიბეჭდა ნარკვევების ციკლი, რომელშიც აისახა ამ საინტერესო ექსპედიციამ მიღებული უშუალო შთაბეჭდილებები.

ვიტორინის მასინერული კონსულტანტი — ისორიულ მასინერაბათა ლობტორი, პროფესორი, საპარტიალოს სსრ მასინერაპის დამსახურებული მოღვაწე ვიორკვი კაიჭაძე.

სიონის მამულები
რაც დრო გადის

რაც დრო გადის,
უფრო ხშირად მელანდება
სიყმაწვილის სურათები
ფეად-ფერადები.
მათი შუმი
შუქ-ჩრდილები — ქვარადები —
მაგონდება
და დღეები მემატება.
რაც დრო გადის,
შუაკველი სიყრმის ჭამი
სულ უფრო და უფრო მძაფრად
მენტრება.

მას იისფერი თვალები ჰქონდა,
თვითონაც იას მოჰვაგდა კდემით;
იისფერივე შევწოდა კოფთა
და შეჰხაროდა გოგონას თემი.

ობოლი დღელით,
ობოლი მამით
ჰყვაროდა იად პატარა სოფლის.
— ისაროს!
ერთხმად ისმოდან:
— ამინ!
და კვერი თითქოს
ცხვებოდა ობლის.

მარამ... ნაზღადა, უგულო ცვლით
გადაითბა თოთხმეტი წელი...

...პოი, რა მძიმედ
იმ ღამეს თოვდა!
ხეობას თერთად მოელო მწუნხრი.
თბილ სამარესთან
ყმაწვილი თრთოდან,
ჩამდგარი თოვლში
ორივე მუხლით...

მას შემდეგ ხანი
გავიდა ბევრი,
იმ ყმაწველს ახლა
ჭადარა მოსავს;
ყოველ წელიწადს
ის გულის მგერი
ხვდება ცისფერი

საქართველოში

მაისის მოსვლას,
რადგანაც მაშინ,
რადგანაც მაშინ
პირველი ია ამოდის მთაში...

**ივ წუთს
გაუმარჯოს!**

ღმერთო,
რა მშვენიერი იყო
ის ყვავილი!
(რა ერქვა, არ ვიციდი,
ყაყაო ყოფილა).
მსურდა მომეწყვიტა.
ვერკი გავიმეტე.
იმ წუთს გაუმარჯოს!

ღმერთო,
რა ლამაზი იყო ის ჩიტი!
(სახელი არ ვიციდი მისი,
მთის სკვინა ყოფილა).
შემეძლო მომეკლა და...
მშვილდიდან ისარი
ცისაკენ გაფრინდა...
იმ წუთს გაუმარჯოს!

ღმერთო,
რა კარგი იყო
ის პაწია არსება —
თეთრქათბიანი,
ჩირგვში გასუსული!
(არ ვიციდი, რა იყო,
ბაჭია ყოფილა).
იოლად დავიჭერდი,
ხოლო მე გავვერიდე
ფეხაკრეფით.
იმ წუთს გაუმარჯოს!

●
გაზაფხულია.
ზემილა უშხვანარში,
ქართვანიდან ტევიშამდე,
დიდი თუ პატარა
აქ მოჯარებულა ყველა.
ბრიალა აღმების აღში
ხალხის ზღვა
ირწყვა. ლელავს.
წრეში მაგიდაზე
შედგმული სკამიდან
ლექქს ვამბობ
თითისუნელა ბაღლი.
ხალხი განაბული ისმენს
სტრიქონებს ქუჩიშვილის:

„ღღეს პირველი მაისია
და პირველი გაზაფხული.
წითელ-ყითელ ყვავილებით
მორთული და მოკაზმული...“
დავამთავრე და...
ისეთი ტაში,
თითქოს და მეხი
გავარდა ცაში.
შვეკრთი, შევინდი...
ჩამომსვეს ძირს.
და როცა ხალხში
გავძვრი ძლივს.
აცრემლებული გავვარდი სახლში.
მას შერე მუდამ,
ლექქსისთვის ტაში
რადგანაირად
გამბურძღლავს ტანში.

უშხვანარი. ქართვანი, ტევიში
სოფლებია ზემო სვანეთში.

საფხუანარში

ნახირი
მოღღანე ფერღობს შესევია,
მაღლა მყინვარეთი
ღვივის ბაღასშივით.
არყის ძირას
ვავას ლექქსები მაქვს
მუხლებზე სასოებით გადაშლილი.
იქნებ ამ ლექქსებიდან
აფრინილი

ორბუი ყვირიან ახლა
უფსკრულებთან;
ზემით რომ იალაღია გაფრინდი
მგოსანიც იქნებ ასეთ
ღვიანის უფურება.

ბალახზე ციმციმა
ცვარის სისველა,
ბზინავს ირგველივით,
სანუკვარო.
მუხლებზე, როგორც სატი,
მისვენია
წივნი — მასწავლებლის ნაჩუქარი.

საფხვანოზე

მკლავებგადაჭდობილნი,
მხარბეჭვამართულები,
საფხვანოზე როკავენ
ჩვენი ხვეის მახვებნი...
ყურში მიღვას აქამდე
ზავით იმ ფერსულებს,
იმ პანგების ბაღავით
ვიზრდებოდით ბავშვები.

ახლაც გამალომგულებს
ბურორი „შვარიდა“ —
პიმი სვანთა ლაშქარის,
მომხდურებთან შემბოლის:
თითქოს ზვავი მოსხლტაო
თეთნულდიდან, შხარადან,
თითქოს გაცოფებული
აბორგდაო ენგური.

მაგრამ განა მარტოდენ
გმირული და მქუხარი, —
სულში ჩაფხვნილია
კენესა ჩანგის, ჭუნირის.
ვის არ შეუკრიალებს
„მირანგულა“ მწუნარე.
„იირიოლა“ — სევდისფერ
ნისლით შემობურვილი...

...მკლავებგადაჭდობილნი.
მხარბეჭვამართულები
საფხვანოზე როკავენ
ჩვენი ხვეის მახვებნი.
მომღვეს, მომღვეს აქამდე
ზავით იმ ფერსულების.
იმ პანგების ბაღავით
ვიზრდებოდით ბავშვები

მწერლის პირველი წიგნი „უცნაური ღედობლი“ გამოვიდა 1959 წელს. თავისი ერთ-ერთი ბოლო წიგნის „ერთი კალთა სიყვარულის“ წინასიტყვაობაში მწერალი წერს: „ყველა აღმიანს გააჩნია რაღაც სანუკვარი და საოცნებო. სადაც არ უნდა იყოს, ეს სანუკვარი მუდამ თან სდევს, სიზმარშიც და ცხადშიც! ბოლოს კი მისი სიტოცხლის განუყრელი ნაწილი ხდება.“

ასე იქცა ჩემი ცხოვრების სანუკვარი თანამგზავრად ბავშვობის წლების მოგონებები და ამ ძვირფასი წლების თანაზიარი მრავალი საყვარელი აღმიანი...“

ლოლო ვალაჰკორიას მოთხრობე-

ლოლო ვალაჰკორია - 60

ლოლო ვალაჰკორია იმ ბედნიერ მწერალთა რიცხვს მიეკუთვნება, რომელთა ნაწარმოებებსაც სულ-მოუთქმელად ეწაფება ნორჩი მკითხველი.

ბის გმირები თავიანთი ოცნებებითა და სწავლა-შრომის სიყვარულით სამაგალითონი არიან ნორჩი მკითხველებისათვის; ისინი ამ მოთხრობებიდან სწავლობენ ერთურობის პა-

ტივისცემას, უფროსებისადმი მოწიწებას, ბუნებისა და ცხოველთა სამყაროს სიყვარულს და რაბატულად მი პატივისცემას...

არ შეიძლება არ მოგხიბლოს განთიადის იმ ლამაზმა სურათმა, მწერალი რომ ფუნჯის ერთი მოსპით ოსტატურად გეხატავს: „მიყვარს ჩემი სოფლის განთიადი. თანდათან იცრიცება დიდი ცა, ნელნელა ნათდება მთის კენწეროები, ჩრდილები ქრება და მთის კალთებზე ნისლი ფრთხება. მზის სხივი არემარეს ნათელს აფენს, იღვიძებს ჩემი ლამაზი სოფელი“.

„პირველი ვინ ავა მთავარზე?“ — ცნობისმოყვარეობით კითხულობენ ახალგაზრდები და თან თვალს არ აშორებენ ვარსკვლავებით მოქედილ უძირო და უსასრულო ცას; „იმ დილას გამოვიცხადეს, პიონერთა რიგებში უნდა მივიღოთ“, — ბავშვების სიხარულს საზღვარი არა აქვს, როდესაც მათ კისერზე აბრეშუმის წითელი ყელსახვევი აფრია-

ლოლო ვალაჰკორია

ახაბაზი და ზარაფთოვილი

მ თ ხ რ ი ა

მონადირეები ჭერ უქოს ტყეში არ იქნებოდნენ შესული, რომ თოვა დაიწყო. ფართო და ხშირი ფანტელები ფუთფუთით მოდიოდნენ დღემოწიასკენ. მალე დაიფარა გაფიხებული ხეები, მიწის ზემოდან დარჩენილი დაკოტირ-დადღვარჩენილი, ხავსმოკიდებული ფესვები. ირგვლივ სულიერი არ ჰაჰანებდა და კიდევ უფრო ჩაუფრდა ტყე, ხეებს შორის მანძილი დაეწიროვდა. მონადირეებს უკან გამობრუნება უნდოდათ, მაგრამ ერთმანეთზე თასმებით გადაბმული ძაღლები ისეთი ძალით მიიწევდნენ, პატრონები ვერას გახდნენ; თასმები შეხსნეს და გაუშვეს აყვებულები.

ძაღლების გნისი წუთში მოედო არამარეს. დადუმებული ტყე და ბუ-

ბუნა ზამთარი ახმიანდა. მონადირეები აღვილიდან არ იძიოდნენ. ერთმა, ალბათ ყველაზე უფროსმა და გამოცდილმა, თქვა:

„იბრუნე, გულს მოიჭირებენ ყეფით, კვალს რომ ვერ მიაგნებენ, ისევ აქ მოვლენა“.

ძაღლები თავისას არ იშლიდნენ. ხტუნვა-ხტუნვით მიზიბოდნენ თოვლში და ერთმანეთს უსწრებდნენ. ერთ წამში გაუჩინარდნენ. ახლა ყრუდ და თითქოს ძალიან შორიდან ისმოდა ყეფა და მხიარული წყაჟყავი. მაგრამ უეცრად ხმა გაკმინდეს. უცნაური სიჩუმე ჩამოვარდა. მონადირეებმა ერთმანეთს გადახედეს. მერე ერთმა ძაღლმა დაიყეფა და სხვებიც აჰყვენენ. უფროსმა მონადირემ ხელით ანიშნა, წამოდიოთ. თან

დაბარდნილ ტოტებს ხელით იცილებდა, გზას მიიკვლევდა. ჩახმაზი შეწიკა.

პატარა ტრიალზე გავიდნენ. რამდენიმე ზეს თითქოს წრე შეეკრათ, თოლი აქ უფრო ბევრი იყო. გავებული ძაღლები ვიდაცას შემორტამოდნენ გარს და კბილებგამოყრულები ხტოდნენ. წინა ფეხები წინ წაედგათ და უყეფდნენ. მაგრამ წრეს არ გადადიოდნენ. დროდადრო რომელიმეს მოთმინება დაეკარგებოდა, მიუხტებოდა ალყაში მოქცეულს. მაგრამ ახლა სხვა ძაღლის ღრემა შემოეამოდა, რაც ალბათ გაფრთხილებს ნიშნავდა და ისევ თოვლში ხტუნვა-ხტუნვით უკან გამობრბოდა.

მონადირე ისევ დაწინაურდა და ძაღლების წრეში გადაიხედა. ერთმა

ახსენი

17463

ლდება; ასეთსავე ერთ გამოუთქმელ სიხარულს ამჟღავნებენ ისინი კომკავშირის რიგებში შესვლისას.

დღოდ ვადაჭკორია თავისი მოთხრობებით მკითხველს ასწავლის, თუ რაოდენ სახიანოა კაცობრიობის ცივილიზაციისათვის ცრუმორწმუნეობა („შუქი“). კომკავშირელები არაფრად აგდებენ სოფლის მღვდლის წინააღმდეგობას და ეკლესიის ექსპონატები მუზეუმს გადასცეს, ეკლესიის შენობაში კი ელექტრონის ძრავა დადგეს და სოფელში შუქი ააქაშაყეს. ეკლესიიდან ჩამოხსნილ ზარს სოფლის სკოლაში მიიტანენ („ქალაქელი“) და გაკეთილების დაწყებისას და დამთავრებისას დარეკენ ხოლმე.

პიონერთა ლაღი, შინარისიანი ცხოვრება დაგვიხატა მწერალმა აგრეთვე მოთხრობაში „ვგორაში-ლოვისებური მსროლელი“.

დღოდ ვადაჭკორიას განსაკუთრებით ეხებრება უბრალო, პატარა აღმანების პორტრეტის მკვეთრი

და ნატივი ფერებით გამოძგრწვა. ამჟერად მხედველობაში მავქს სოფლის უბალო მუშაკაცის, კოლმეურნეობის მკველის, პანკისას სხე. პანკისას ძვალსა და რბილში აქვს გამძღარი მოვალეობის გრძნობა და ერთგულად დარაჯობს სოფლის ჭირნახულს.

დღოდ ვადაჭკორიას მოთხრობების გმირები დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით ეპყრობიან საყუთარი ქვეყნის გმირულ ისტორიას, იმ გმირებს, რომელთაც სიცოცხლის ფასად დაიცვეს თავიანთი სამშობლოს ნათელი მომავალი („კატინა“).

დღოდ ვადაჭკორიამ მოთხრობების სიუჟეტებად თავისი განვლილი ცხოვრების, თავისი ბავშვობის დღეები გამოიყენა და ნორჩ მკითხველს შომაგონებელი ფერებით ცხოვრებისეული გამოცდილება გაუზიარა, როგორც უფროსმა სულიერმა მეგობარმა.

მწერალი ზემოაღნიშნული მოთხრობების კრებულის შესავალში დიდი სიყვარულით განაგრძობს მისი (ბავშვობის წლებში საყვარელი აღმანები — ზ. ბ.) თითქოს ახალი, ოთხი ათეული წლის შემდეგ, ჩემთან არიან, ძველებურად ისევე ერთად ვიცინით, ვმღერით, ვოცნებობთ. შეყვარებულები შეეყურებთ მოკაშაშე ფირუზისფერ ცას... ისევე აათუთად ეუნასკვავთ ერთმანეთს წითელ პიონერულ ყელსახვევებს და შეუსვენებლოვ ავდივართ მალო. ძალიან მალო მთებზე, რომ როგორმე ხელი მივაწვიდნით კაშაშა მთვარეს...“

ქვიფასო ბავშვებო! თქვენს საყვარელ მწერალ დღოდ ვადაჭკორიას 60 წელი შეუბარულა. ვუსურვოთ მას ბედნიერება, ჭანმრთელობა და ახალი შემოქმედებითი ყურბატებები.

ზურაბ ბოცვაძე,
დოცენტი, ფილოლოგიური მეცნიერებათა კანდიდატი.

მეძებარმა თვალი მოჭკრა პატრონს, შეხედა, შეჭკმუველა და ფეხებთან ისე მიეჭრა, თითქოს რალაცა უნდა უამბოსო.

„რაო, ყვრია, — აღერსიანად უთხრა პატრონმა. — მაგისთვის იკლავლით თავს ამდენი ქვიანი ძალი?“

მეძებრებმა ერთად, მოლაპარაკებულებივით გაკმინდეს ხმა, ჩაქდნენ, თან დროდადრო წკმუტუნებდნენ მოთმინებაგამოლეულები.

ქაშათა, ფაფუკ თოვლში თავი ამოეყო წაბლისმერი, თეთრყელა კვერნას, ყურები დაეკეცბიტა და მოცხარივით შავ თვალებს ატეკებდა წინათებებს ხან ისე წამოიღებდა თავზე, თითქოს თავში იცემო, ხან მხრებთან მიიტანდა; ხან კი თოვლში ჩაიმალბებოდა, თითქოს საბანში იფუთებო, და სველ, შავ ცხვირს ამოყოფდა.

მონადირემ ყველა მეძებარს თავ-

ზე ხელი მოუთათუნა და კვერისისკენ წავიდა. ერთ-ორ ადგილას თოვლი ჩაუვარდა და მუხლამდე ჩაეფლო, მერე თოვს დაეხეინა და ამოვიდა. კვერნამ მისკენ მომავალი აღმანი დაინახა თუ არა, იჩივლა, მერე აჩხავლა. დატრიალდა, რაღაც გადააწყვიტა. მაგრამ მაინც ევრას გახდა და ახლა ცხვირ-პირიც ჩამალა თოვლში. მონადირე დაიხარა პატარა ნადირისაკენ, ცერა და სალოცი თითო სამკუთხა ყურების ქვემოთ კისერში ჩაავლო და ამოსწია, მაგრამ ძვრა ვერ უყო. თითქოს თოვლის ქვეშედან ვიღაც ეწეოდა ფეხზე.

ერთიც ვნახოთ, ყვირიამ ისეუბა, წინა თათები ჩქარ-ჩქარა თოვლი ამოყარა და კვერნას გარს შემოაცალა. კვერნას უკანა ფეხზე ხის ტრუბა გამოსდებოდა და შიგ გაბოზდებულიყო. აღბათ იმტომაც ვერ ისეუბა და ძაღლებს თავზე ვერ გადაახტა. მონადირემ კვერნა სანადირო ჩანთაში ჩასვა. თავი ამოაყოფინა და შინისაკენ გაუდგინე გზას. ძაღლები მორჩილად მიჰყვებოდნენ უკან პატარონებს. მაგრამ მაცაცარა სპოვულს თვალს მაინც არ აშორებდნენ. დროდადრო ჩაუვლიდნენ, ერას შეჰყავდნენ და გზას განაგრძობდნენ. ვინ იცის, დასკინოდნენ თუ უბრაზდებოდნენ.

აიგანზე მონადირეს პატარა ცოცხით ჩამოაბერტყეს ტანსაცმელზე ალაგ-ალაგ მილიანდაგებულებით შერჩენილი თოვლი; ფეხსაცმელები კარგად დაიმშრალა და შინ იაც შევიდა.

ოთახში თბილოდა, სამზარეულოს კარი ღია იყო, ნახვისა და ჩახარკული ხორცის სუნი მოსდებოდა იქაურობას. მონადირეს ემა გემრიელი სუნი და კვერნას ლამაზ, წაბლისფერ, კრივლა თავზე მოუთათუნა. „შენც გიყვარს ჩახარკული ხორცი, თუ უმს მიირთმევო?“

ბავშვები გარს შემოეხვივნენ კვერნას, მაგრამ მიალურსებას ვერ უბედვოდნენ. კვერნა პატარა პირს აკრეპდა და წინ ორ, ნემსივით კბილს

უქნევდა ბავშვებმა გამხდარ ხელებს. „რა გენათ? — იკითხა მონადირემ, — სად გაუვკეთოთ ბუნავი?“

„დაამტრევს ყველაფერს, — თქვა დედამ, მაგრამ ისეთი ლამაზი იყო კვერნა, რომ მაინც გაიღიმა.

კვერნას ერთი დიდი კარადის თავზე ნახმარი თბილი, კრული კაბა დაუფინეს და ზედ დასვეს. გაისუსა, წეულში გაილუნა და ჩაწვა. მერე თავა სწრაფად წამოსწია და რაღაცას დააკტრდა.

ოთახის კუთხეში წითელი ხის პატარა მაგიდაზე წყლის ბუღა იდგა. ცალი ფეხი აჯანჭურებული ჰქონდა. მერე მძალვრად დაედგა სილაში და მედიდურად იცქირებოდა მაღალი, ჩალისფერი ლელიანიდან, თითქოს რაღაცას გასცქეროდა შორს, ვინ იცის, იქნებ თავისი ლალი და ლამაზი ცხოვრება ენატრებოდა.

კვერნას სუნთქვა შეიკრა წყლის ბუღას დანახვაზე — ფრინველს ისე მოეღვრებინა მაღალი, მოხდენილი ყელი, რომ მას ნერწყვი მოადგა, კბილები აუაწკაწდა. მოიგეცა, წინა თათებით კარადის თავს ფხაჯნა დაუწყო, შემოტრიალდა, ფუნფულა კუდი შემოისვია და ქვემოდან გამოიხედა. სადაც სახლის სიღრმეში კარი გაჭახუნდა და კვერნა შეკრთა, კედელს აეკრა, მერე შემობრუნდა და თითქოს მაღლა უნდა ასვლია, თათებით დაუწყო ცემა კედელს. მერე ისევ დაეშვა, უკანა თათებზე შედგა და წინა თათები ქაბთქა შეკრღწ მიიკრა.

წყლის ბუღა ისევ იდგა, იქნებ სარკმლის მინებზე მომდგარი ცისფერი საღამო ტბის ლეკლიცად წყნებდა და. კვერნა აიწურა, მტრგან ჩხიტიუნს, თეთრი გულით კარადის სახურავს გაერთხა და ისეუბა.

თვალის დახამამებში გადაეცლო განიერ ოთახს და მსუბუქად, ბუმბუღივით დაახტა მრგვალ მაგიდას.

წყლის ბუღა არც შერჩეული, ისევ ცისფერ საღამოს გააყურებდა ჩალისფერი თვლებით.

ფრინველის გულადობით გაოცებული კვერნა ერთი შეჩერდა, დაიჩხავლა, დაყნოსა ფიტულის მაღალი ყელი, თათები მოუთათუნა, მერე ადგილზე მოხდენილად შემოტრიალდა. ოთახს თვალი მოავლო, აიწურა, უკანა ფეხებზე შედგა და წინა თათები ისეთი სიძლიერით დაარტყა ფრინველს, რომ ფიტული შეტრიალდა, თითქოს თავის შეკავება სცადა, მაგრამ კვერნამ კიდევ დაარტყა გამტრებით. წყლის ბუღა გადაყირავდა და იატაკზე გადავიდა.

თვითონ კვერნა, გაოცებული თუ შეძრწუნებული აიწვართა, მიხივდმოიხედა, ისეუბა და ერთი ნახტომით ისევ თავის ბუნჯას მიიშურა.

მწერის კრებული № 6

დილა

(ჩანახატი)

დილა... სირმებიან ოქროსფერ კაბაში გამოწყობილ მზეს ნავის ფორმის თეთრ ღრუბლებში მოუკალოთებიდა და ნელ-ნელა მოცურავს ცაზე.

მზის სხივებზე ათასწორად აცილებულმა ნაწიმა ცას შეხვდა, გაუღიმა, გორიალ-გორიალით, ფოთლებიდან ფოთლებზე სკუბ-სკუბით, მზიარული კისკისით მიწაზე დეშეა. მთიდან ბროლისწყლიანი ჩანჩქერი გადმოიქუხს, მისი მხეფები ჰაერში მიძივებით იზნევა და ანარეკლი სხივებით ცისარტყელა წარმოიკმნება. აბიზინებულ ჭყვილში ცვარმა იწყო ცეკვა. აქეთ, მყვანედ აქო-ჩრილ ბალახებში მზიარული ლივლივით მიიკვლევს გაზს ვერცხლის კაბაში გამოწყობილი ნაკადული და უხარია, რომ სწორედ მისკენ მიიჩქარებინა ქორბუდა ირმები და მზიარული შვლის ნუკრები, დათვა თავის ბეჭებთან ერთად. აი, ერთ-ერთი ბელი ნაკადულს მიუახლოვდა, ფაფუკი თათი წყალში ჩაჰყო და ცტაბ ხანი გააჩერა; მერე უცებ ამოსწია და... თათში თევზი არ უფაროთხალბდა! ბელმა გაკვირებისაგან ჩაბუქნა, თევზი კი სწრაფად დაესხებოდა თათიდან და წყალში გადაეშვა.

ბალახებში გაბნეული სხვადასხვა ფერის მარგალიტა ყვავილებს ცვარნამისაგან ასხმული მივიების ყელსაბამით დამძიმებული თავები დაუხრიათ. კეკლუცი პეპლები ჰაერში ნაზად დაფარფატებენ. ცერისსიმისხო მარწყვები, თითქოს ვინმე

დიდებულს ესალმებიანო, მიწაზე გართმულან და თავები დაუხრიათ. გვირილას ყვითელ გულზე მიძინებულმა ჭიაბიამ გაიღვიძა, ფრთები გაშალა და გავრინდა. ფუტკრებიც გამომსლენ თავიანთი სკებიანი; მელაკუდმა თვალები გაახილა, კუნდი გაფეშმეფულა და საუზმის საშინელად წაუტეტულდა...

დილა... მზის იალქანი ისევ ნაზად, ნელა მიაპობს ფაფუკი ღრუბლების ზღვის ტალღებს...

მეა ლომიძემ,
ქ. ლავიძის № 1 საშუალო სკოლა,
VIII კლასი.

ნუ პატივს ვუღეს!

ყოველ ბავშვს აჯერა, რომ დედამისი ყველაზე ღამაში და უფასურესი დედა ქვეყანაზე, ყველასაგან გამორჩეული დედობრივი სითხოთი და აღერსით.

რამდენი უძლიო ღამე უთენიდა, რამდენი ვნერგია დაუხარჯავს, რათა პატიოსანი, შრომისმოყვარე, ზნეობრივად წმინდა და კეთილშობილი ადამიანი აღეზარდა.

დედის თბილი გული და აღერსიანი ხელები იცავენ შვილს ყოველგვარი განსაცდელისაგან, ყოველთვის მხარში უდგამ იგი თავის პირშია, ხარობს მის წარმატებებით და გული უჯდება მისი უსაქციელობით.

„ჩაერი შვილი დედის გულის ვარდიო! — უთქვამთ. და, მართლაც, ჩვენზე — შვილებზეა დამოკიდებული, გაეუხარებთ თუ, პირიქით, დაეუღარდინებთ დედებს გულს. თუ მიინდებამინც ვარდები არა, ცუდები მაინც ნუ ვიქნებით, ყოველნაირად ვეცადოთ დავაფასოთ მათი შრომა და ამაგი.

როცა დედას ეტყვიან, „ჩაერი შვილი გაგზირდიო“, ეს მისი უძილო ღამეებისა და მშფოთვარე დღეების, დაუღალავი გარჯის გამართლება და დფასებაა.

მინდა თანატოლებს ამტკბაროთ თხოვნით: მოდი, ვისწავლოთ ვაგაღ, დავფასოთ უფროსები, ერთმანეთს პატივი ვცეთ, ვიყოთ ისეთები, რომ ჩვენს დედებს არასდროს არ შერცხვებთ ჩვენი საქციელისა, ყოველთვის ემაყობთ შვილების წარმატებებით!

ნუ ვატყენთ გულს ჩვენს ძვირფას დედებს!

ბატონა სომხაძე,
გულირფშის შ. რუსთაველის სახელობის საშუალო სკოლა, VII კლასი.

კახეთი

კახეთი იყო იმედი ჩვენი მთისა და ველისა. მტერთაგან ნატანჯ-ნაწამებს დღეს სიხარული ეღირსა.

გახედე: სიღის ხეგვია, უკიდევანო ზვებთია, ველებზე გოლიათური ოქროფერული ზღვებია.

მაღე რთველის ხმას მოვისმენთ თელავ-გურჯაან-ანმერთი და საქართველოს თამადად დაჯდება ჩემი კახეთი.

ზურაბ ელივრავილი,
თბილისის 71-ე საშუალო სკოლა, I კლასი.

სიმღერა სამშობლოზე

შენთვის დაღვრილი წვიმა ვარ, შენთვის მქროლავი ქარი. შენი დიდი მზის სხივი ვარ და დილის წმინდა ცვარი.

ჩქარი ჩანჩქერის ჩქერი ვარ, შენს სიყვარულზე ვგალობ, შენს სიკარგულზე ვმღერეივარ, თუ ვხარობ — შენით ვხარობ.

ლალი აბიბაშვილი,
თბილისის შ. რუსთაველის სახელობის 112-ე საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

**ვარსკვლავი
არ კვდება,
ვარსკვლავი
მხოლოდ
ძრება...**

იმ ზაფხულის დამეს ვარსკვლავებში მოკედლიყო სევანეთის ცა. უცებ ერთი, ყველაზე კაშკაშა ვარსკვლავი მოსწყდა ზეცას, გაჰკვეთა წყვედი და აქაფებული ენგურის ზეირთებში შთანთქა.

ფეხზე დადგა მთელი სევანეთი. მეხივით გაეარდა ბორის კახიანის დაღუპვის ამბავი. გლოვობდა ყველა — ქალი თუ კაცი. თითქოს ბუნებაც დამწყურდა: უშბა მოიღუშა, თეთნულდმა ნისლის ძაძები ჩაიცვა, მდინარეებმა მულხურამ და მესტია-ქალამ სამგლოვიარო ზარი თქვეს, აღარსად ისმოდა მზის საგალობელი „ლოლე“.

აღარ იყო ბორის კახიანი, რომელიც გააცოცხლა მითითური მონადირე ბეთქილი ახალგაზრდული კლუბის „ბეთქილის“ სახით და მასში მიუჩინა ბინა-სამყოფელი კლდის ვეფხვს მიხეილ ხერგიანს. მანვე ლატალში „დაასახლა“ გურამ თიკანაძე, ცხუმარში — მირზა გელოვანი, ტიან-შანიდან უხმო ილიკო გაბლიანს და მის მშობლიურ მულახში სპორტულ ნავეობათა კომპლექსი აჩუქა; ბორისმა თავის ერთგულ ახალგაზრდებთან ერთად კომპაევში-

რულ ქალაქ ბორის მწვანეში, თბილისში სევანური კოშკი ააშენა... და კიდევ რამდენი რამ არის სათქმელი.

ბორისის კვალზე ბევრი ქაბუკი ივლის, მის სახელს მუდამ წინ წაიმძვარებენ სიკეთისათვის თავგამეტებულნი.

საქართველოს ცას მოსწყდა ელვარე ვარსკვლავი. მაგრამ ვარსკვლავი არ კვდება, მხოლოდ ქრება...

ლალი ბარბიანი,
მესტიის 1-ლი საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

ყაყაჩოები

წითელ ყაყაჩოებს ველი მოუჩითავთ, ო, რა საოცნებო, საამო ფერებია. ლალისფერ ფურცლებში სხივები ჩაბნეულან და სათუთ ყვავილთა გულს ეფერებიან.

ყურს თუკი მიუვდებ, მათი სიმღერები ოქროსფერ სიმებად გულში იღვრებიან,

თითქოს იმ ლამაზი, ზღაპრული ფერებით წმინდა, საოცნებო ჰანგებს გიმღერიან.

მაია მთავია,
წალენჯიხა, ლიის საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

ი ნ დ ი ა ლ ი. მიხეილ აგმაშაძე, თბილისის 84-ე საშუალო სკოლა. 9 წლის.

სამშობლო

სადაც ყვავილობს ვარდი, სადაც ყვავილობს ია, ჩემი სამშობლო არის, — ჩემი მამული ჰქვია!

სადაც ბუდე აქვს მერცხალს, სადაც ყვავილნი თრთიან, ჩემი სამშობლო არის, — ჩემი მამული ჰქვია.

ლია ბაქაური,
თბილისის მე-60 საშუალო სკოლა, VII კლასი.

საქართველოს

●
თივის დაბალუღება
●
სალომე ზაპარაია, 9 წლის.

საქართველოს მთა-ბარი, მინდვრები და ველი. მიყვარს ოქროს შემოდგომა. ბედნიერი რთველი. დასუნძლული ზენილი და მობიზიფე ყანა, საქართველოს ჭურ-მარანი, ქართველ დედის ნანა.

ბარინა კოკლამ,
თბილისის 170-ე საშუალო სკოლა, VI კლასი.

ლომის სადილი

ცხოველებს ერთი ადგილი ჰქონდათ ამორჩეული სავანაში, განსაკუთრებით უყვარდათ, რადგან იქ კარგი წყალი და მწვანე ბალახი იყო. მაგრამ იქვე ბინადრობდა მძინვარე ლომი, რომელიც ყოველდღე ორ ან სამ ცხოველს მაინც კლავდა. ერთ დღეს ცხოველებმა მასთან მისვლა გადაწყვიტეს და ერთ-ერთმა ასე მიმართა:

„ძვირფასო ლომო, ვანა არ გაწყენთ მთელი დღე სავანაში რომ დარბიხართ და ნადირობთ? თუ გნებავთ, ჩვენ თვითონ გამოვიგზავნით სადილად თითო-თითო ცხოველს“.

„კეთილი“, — თქვა ლომმა. — მაგრამ, ჯერ ერთი, ახლავე უნდა მომართეთ სადილი, იმიტომ, რომ ძალიან მშობი, მეორეც — სადილი ყო-

ველდღე უნდა მქონდეს. თუ ყოველდღე არ გამოვიგზავნებთ თითო ცხოველი, მაშინ მე თვითონ იმდენს მოვკვლე, რამდენიც მომეხსიათება!“

„არა, ძვირფასო ლომო, თითო ცხოველს ყოველდღე თვითონ გამოვიგზავნით“.

ცხოველებმა წილი ყარეს. იმ დღეს ლომს სადილად ანტილობა შეხვდა. ასე ყოველდღე უგზავნიდნენ ლომს თითო ცხოველს, მაგრამ სიმშვიდე მაინც ვერ ჰპოვეს. ყოველი მათგანი ფიქრობდა: ეპ, ხვალ იქნებ ჩემი ჯერი დადგეს?!“

ერთ დღეს ჯერი კურდღელზე მიდგა, მაგრამ კურდღელი არ ნადლობდა, პირიქით, იცინოდა!

„კარგია, ძალიან კარგი! — ამბობდა იგი, — ნუ გეშინიათ, ლომი მე ვერ შეშვამს!“

და კურდღელი მდინარეზე გაიქცა, ჯერ წყალში ჩახტა, შემდეგ ტა-

ლახში იგორავა და ლომთან სულ ამოხვრილი მივიდა.

ლომმა ეს რომ დანახა, გააჭყრა და. — რად მინდა ასეთი ჭუჭუკიანი ცხოველი სადილადო, — ღრიალებდა იგი.

„ძვირფასო ლომო, არა, მე არა ვარ თქვენი სადილი, თქვენთან დიდი კურდღელი მომყავდა, მაგრამ გზაზე სხვა ლომი შეგვეხვდა და ის კურდღელი იმან დაიტოვა.“

„როგორ, სავანაში სხვა ლომიც არის?“ — ჰკითხა ლომმა.

„ღიახ, გახლავთ, ვეებერთელა, ლონიერი ლომი. მე მგონია, თქვენზე ლონიერი ის უნდა იყოს“.

ლომი განრისხდა, „ახლავე მაჩვენე ის ლომიო“, — უთხრა კურდღელს.

„კეთილი!“ — მიუგო კურდღელმა, — წამოდით, წაიყვანათ“.

ისინი დიდ ჭას მიადგნენ. კურდ-

ღ ე ლ

ხანაც ლხენა ვარ, ხანაც ენა ვარ, ხანაც მღწერა ვარ
დედის,
ხანაც ტყენა ვარ, ხანაც ფრენა ვარ, ხანაც წყენა ვარ
— ერთი;

ხან სხხარული, ხან სიყვარული, ხან სალოცავი
ღმერთი;
ხან სინანული, ხან სიბრალული, ნუგეში ერთადერთი.
ხან ტკივილი ვარ, ხან ტირილი ვარ, შვილი რა არის
მეტცი!

მაინც ოცნება, მაინც იმედი,
ვარსკვლავი ერთადერთი.

წვიმის წვეთი

ჰაერში კრთის, ფოთოლზე თრთის,
ნებაა ცის, ცრის და ცრის წვეთი წვიმის.
ზეციდან წყდება, ცრემლებად დნება
სიცოცხლე ხეთა, სილაღე დღეთა — წვეთი წვიმის.
ნავარდი სურს მის ციციქნა გულს,
პატარა სულს, დიდ სიყვარულს — წვიმის წვეთს.
მავთულზე ზის, ციმციმებს ვით
სხივები მზის, სიცოცხლე დღის — წვეთი წვიმის.
ოცნებად მოდის, სიცოცხლედ მოდის,
ბალახზე კრთება, ბოლოს კი ქრება — წვეთი წვიმის.
უმინზოდ არ ქრება, უმზეოდ არ კვდება.
ღარი რომ დადგება, სიცოცხლე თავდება წვიმის
წვეთის.

ჰაველი თხილისური მოტივები
დათო რაბინინი, 1 წლ.ი.

მდელოში ახლდება,
ის მკვდრეთით აღდგება... სიზმარი ახდება...
ოცნება ახდება...
წვიმს... წვიმს... წვიმს...:

ამთინო მინაძი,
ქ. წულუკიძის 1-ლი სახელი
სკოლა, 7 კლასი.

დღემა შიგ ჩაიხელა.

„შეხედეთ, ის ლომიც აქ არის და კურდღელიც თან ჰყავს“.

ლომმა ტაში ჩაიხელა და წყალში თავისი თავი და კურდღელი დაინახა. განრისხებულმა მათ დასაჭერად ისკუბა ტაში და უკან აღარ დაბრუნებულა!

ახლა კი გამიზარდლენ ცხოველები, დახტოდნენ, ცეკვავდნენ და მაღლობას უხდოდნენ ტყვიან კურდღელს.

ინგლისურიდან თარგმნა
ბახბა ბუაჩიძემ,
თბილისის 65-ე საშუალო
სკოლა, X კლასი.

ჩემი სოფელი

ჩემი სოფელი ღამაზო, ველ-მინდორ ბაღბანიანო, ვაზის რქო და ფსევებო, ვენახო ჩუქურთმინანო, სეხილით სავსე ბაღებო და მოშრიადე ყანებო, მინდორ-ველებზე გამდილო გოგონებო და ვაჟებო, ხალხის ხელებით შექმნილო დოვებით ბარაქიანო, ჩემი მშობელი დედა ხარ, ჩემი მამული გვიანო.

ლია პაპიძე,

ახალციხე, აწყურის საშუალო სკოლა, VII კლასი.

საქართველოს მშვენიება

ია ამშვენებს მდელისა, მწვანე ბალახი ველობსა. ჩვენი სწავლა და შრომა კი — საყვარელ საქართველოსა.

გაზაფხული

გაზაფხული მოვიდა, თოვლი დნება მთებზე, მწყემსმა ცხვრების ფარა გამოფინა ველზე.

ცხრათვალა მზემ მიწა გაათო და მორთო, მალე კვირტი დაჩეკავს ყვავილსა და ფოთოლს.

მისიძი მამამლიძევილი,
თბილისის 51-ე საშუალო
სკოლა, VI კლასი.

ზამთრის უაზნაზია

თითქოს ვიღაც მეწისქვილემ კალთა დაიბერტყა, — ფანტილები, უამრავი, ირგვლივ შემომერტყა.

თეთრზე თეთრი თოვლის ფიფქი წამწამს კეიდება, გულზე რაღაც უცნაური ცეცხლი მეიკდება.

მაღე, მალე გათენდება სანატრლი დილა, ეარენული გეს ღამაზო არემარე აზაზიროსი როგორ დათოვლილა!

ლალი აპაველავილი,
კიათურა, ზედუნის საშუალო სკოლა, X კლასი.

დილა

განთიადის მოახლოებას ნაზი ცემციმით ამცნობს ცას ცისკარი. ცა ნელა გაშლის ცისფერ ფრთებას, დედამიწას გადააფარებს და გულგანგმიერულ შავ ღამეს საღდაც ისეთ ღრმა ხევში მოისვრის, ძებნით რომ მოკვდეს, მიანც ვერ იპოვნი. სულ ცოტაც და მზეც იკადრებს მოზრბანებას, ჩუმად ამოყოფს თავს და ცა, ნაწყენი იმით, რომ მზეს წინ ვერ შეეგება, გაწითლებული მორცხვად დახრის თავს. მზე ნაზად შეარბევს ოქროსფერი ყვავილებით შემკულ კვერცხის გულივით ყვითელ თმებს და თითქოს აინუნშიც არ მოსდისო ცის სიწითლე, ისე წამოგორდება მხარეთქოზე და ამაყად გადმოხედავს მისი მოზრბანებით აფუსფუსებულ ქვეყანას.

ნანა მრამდოშვილი,
მცხეთის 1-ლი საშუალო სკოლა,
VIII კლასი.

სახიროლდ მარბს კიანაძე
10 წლის.
მცხეთის რაიონის
წეროვის საშუალო
სკოლა.

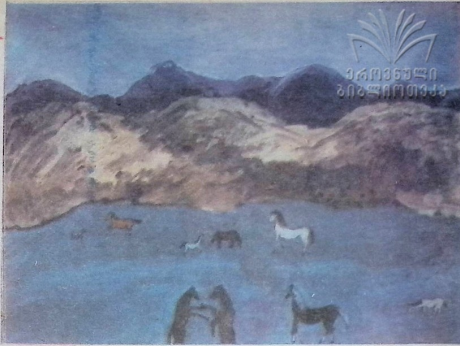
მამაკიღმაკი
ღარანაკაში.
ლიანა
ნონინაშვილი
10 წლის.
მცხეთის რაიონის
წეროვის საშუალო
სკოლა.

ჯამთრის ღილა

ფიფტი მოდის მაღლიდან
ფრიალ-ფრიალ-ფრიალით,
თამრო მიდის სკოლაში
ცქრიალ-ცქრიალ-ცქრიალით,
ზარი რეკავს ჩქარ-ჩქარა
წყრიალ-წყრიალ-წყრიალით.

ცხენანი.
●
ჯურაბ
ნიკოლაი-
შვილი
9 წლის.

წიგნი

სულ პირველად, სულ პირველად,
როცა წიგნი გადავმაღე,
მომეგება ნაზი ია,
ასე მითხრა: — გენაცვალე,
დაეწაფე ცოდნის წყაროს,
შეიტკბე და შეიყვარე,
რამდენ მხარეს მოგატარებს
მოგიყვება რამდენ რამეს.

ბერე სასწაულს აღმოაჩენ,
თუკი წიგნი შეიყვარე,
განხი მისი მეგობარი
და სამშობლო გაახარე.

გმანდა ანდლასამ,
თბილისის 77-ე საშუალო
სკოლა, III კლასი.

თოვს...

თოვს...
თოვს...
თოვს...
ფიფქები მიქრიან შორს.
თოვლი ათეთრებს მოლს.
ბუსარი უჯავრდება ბოლს.
თოვს...
თოვს...
თოვს...

მანანა ზაქარაშვილი,
საჩხერე, გორისის საშუალო
სკოლა, VIII კლასი.

შეაჩინდაბისას...

დღე თანდათან იცრისებოდა... ჩა-
მავალმა მზემ ცეცხლისფრად შეაფე-
რდა ცის ტატნობი. მზე საოცრად

მომავამამე
კინძო
მამა
ზაჩუპარი
●
7 წლის,
თბილისის
84-ე საშუალო
სკოლა.

როს მძივებით აკაფდნენ ვარსკე-
ლავები, მერე მთვარეც გამოჩნდა,
ამაყი, მშვიდი და ღინჯი.
საღლაც, შორს კი ბუღბუღი იავ-
ნანას უგალობდა დედაბუნებას.

ირმა ზაქარაშვილი,
სამტრედიის რაიონის სოფელ გამოჩი-
ნებულის საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

ნაქვი

ქარი ამოვარდა. მთელი/ გაკეთი-
ლი ქროდა. ქარი ზეგებს ლამის მიწას
აკრავდა.

დასვენებაზე ხმა დაირბა, წინა
ეზოში ნაძვი გადატყდაო... იმ წუთ-
ში იქ გაგჩნდი. საცოდვი ნაძვი! ის
ჯერ კიდევ ნორჩი იყო და ქარს ძი-
რიანად ამოგლიჯა, ფესვები გამოე-
ჩინა. საწყალი!.. ვერ მოასწრო დაღე-
ტბო აღამიანის თვალი თავისი სილა-
მაზით.

დაყუარბდი ნაძვს და ვფიქრობ-
დი, დიხანს ვფიქრობდი. გულში
დავბირდი, რომ გაზაფხულზე მის აღ-
გილას ახალ, ძლიერ ნერგს დავრგა-
ვდი.

რუსუღან მარაღაშვილი,
ყვარელი, გაგაზის საშუალო
სკოლა, VI კლასი.

ლამაზ ოქროსთმიან ღედოფალს გა-
ვლა, რომელიც ღიმილით ემშვიდო-
ბებოდა თავის ქვეშევრდომებს.

მთები და ხეები დასაძინებლად
ემზადებოდნენ. ისინი უფრო გულ-
ჩათბობდნენ და იღუმალნი გახდ-
ნენ.

ხეებმა ერთხელ კიდევ ააშრიალეს
ფოთლები, ერთმანეთს ძილი ნებისა
და ტბილი სიზმრები უსურვეს.

ცელქმა ნიაგა ყველას ჩამოუარა
სათითაოდ: ყოველ ხეს, ბალახს, ყვე-
ლა ყვავილს და საყვარელი ზღაპარი
ჩასჩურჩულა ყურში... ზეცას მუქი
ბინდი გადღეკრა. პატარ-პატარა ოქ-

დანაკარგი

ქართლ კობახიძე
მხატვარი თ. შანიძე
გონიერობა

ამიოიბრებს დედა და ისევ სამზარეულოში ბოუბდება.

— პო, კარგი, გყვარა, — შვილს თავზე ხელს უსვამს მამა და ისიც სამზარეულოში გადის. — რამდენი დაკარგა?

— ათი მანეთი.
— არ უნდა გაგეტანებინა მაგდენი!

— წეროლი ფული არა მქონდა. სხვა დროს უფრო მეტიც გამიტანებია, მაგრამ არ მასსვამს, მხოლოდ მინც დაეკარგოს. ახლა რა დაქარგა, არ ვიცი! — ნერვულად ამწრალბენს ყვავილებიან თევზებს ღელა.

— ალბათ გეხალისებო, ტირილი და, მე რაღა მენადვლება, იტორი — მეორე საფარტელში ჯდება მამა და ახალ ვახუტეთს აუწყობს!
— მარშან, შემოდგომში...
ნეთიანი რომ იმოვინ ბოლოში, შინ გგონია, უნდა რა და ჩამოვარდა? რას იტყვი, ვინც დაკარგა, მხიარულ გუნებაზე დადგებოდა შენსათვის? ასე: შენ თუ არ დაკარგე, სხვა სიიდან რას იმოვინს... არ გგონის, ბებიას რას გეუბნებოდა ბოლომდე: როცა წახდენილ საქმეს აღარეუბნებო ეშველება, დარდაცა და ვაჟ-ვიწიკ ზედმეტიაო, მო, გულს აღარ უნდა შემოვიყაროთო.

თანდათან წყნარდებოდა გოგონა.

მამა საფარტლიდან დგება:

— ტირილს რომ მორჩები, იქით გამოდი და მომიყევი, სად და როგორ დაკარგე. დაიკარგა და მორჩა, მაგრამ მეტი რომ აღარ დაკარგო, აი ამაზე კი ნამდვილად ღირს ლაპარაკი. — ოთახიდან გადის და შრიალით მიიყოლებს ვახუტეთს.

გოგონა ხამუშ-ხამუშ ტირის. ბინაში თანდათან დგება მყუდროება, მაგრამ ამ მყუდროებას ერთბაშად არღვევს მამის წამოძახილი:

— აუჰ, დანაკარგიც ამას ჰქვია! დედას კოვზი უვარდება ხელიდან, მაგიდაზე ეცემა და მჭახელ ეხლება ქებას.

— რა დაგეგმართა, შე კაცო, ქვეყანა დიქცა?!

— ერთი ამით დამიხედე — ხილი არ მოუპარათ?!

— სათამაშო ხილი?

— არა ამბობ, ქალო, ასეთ უბრალო რამზე გაზეთი ქვეყანას შეყრიდა?.. ნაიღი ხილი მოუპარათ, ძველი, ანტიკური ხილი. თოლო ქვეყის ყოფილი, თალონის, მარმარილოს მოაჭირი ჰქონდაო. ილონდ იმას კი აღარა წერენ, რა ფერის მარმარილო იყო, თეთრი, შავი, წითელი თუ ლურჯი.

ახლა დედაც გაზეთს ჩაწყურებს. თან ხელში იმწრლებს წინსაფრასკალით:

— მაჩვენე ერთი.

— რაო, ვითომ, მოვიგონე? აი, იტალიაშიო, იტალიაში მოუპარათ. დოკლაბია გამეღვინა-გამომგელსა ჰგონებდა, იმიტომ შლიან, სახალა დაძველებულა, უნდა შეაკეთ-შე-მოაკეთონ და ააე გაახალწონ. არა-და, თურქი, სიძველით ელო დიდი ფასი... მშვიდად, ცოდნით დაუშლიათ, საგულდაგულად შეუფუთათ.

- სად დაკარგა?
- პურის მაღაზიაში.
- იქნებ გზაში ჩამოუვარდა?
- არა, პურის მაღაზიაში.

მამა ხეც გოგონას ოთახში შედის, ისედაც მოლოდინს კარს ხელს უბიძგებს მისაკეტად. კარის ბეჭდზე გოგონა თავს მოაბრუნებს — შემუბებული თვალები ცრემლით ავსებია. წამოვა ცრემლი, შემოაყენდა ყელს და ახლა ჯემბრის საყვლოში მიძვრება.

— თუმანი დაკარგე და ასი მანეთისა ტირი?! დედაშენმა ხომ არ წაგითაქა?

გოგონა თავს გააქნებს — არაო, და ისევ საფარტლის საზურგეში ჩარგავს პირისხევს.

— ხელი დაუკარებინა ერთი! — განცხადავს მამა, — მარტო მაგისი რომ იყო, ჩემს გეგარე კი არ ეწერებოდი... გინდ დაკარგავია და გინდ დაგინარჯავა, არც ისე დიდი განსხვავებაა: თუმანი თუმანია მანც: არც ამდენ ბულუნუნად ღირს და არც ამდენ ცრემლად. — პიჯაკის ჰიბიდან საფულეს იღებს, საფულედან — ათმანეთიანს, ხმადაბლა ეუბნება შვილს: — აჰა, მიეცი და უთხარი, ჯიბეში დამრჩინა-თქო, გამომართვი, — მხარზე უთათუნებს ხელს.

გოგონა იდაყვს გაიქნებს.

— შენ გგონია, არ დაგიჭრებ? გოგონა ისევ გაიქნევს იდაყვს.

ათორე წლის გამწვითელი გოგონა უხერხულად მოეკეთა საფარტელი, ორივე ხელი აუფარებია პირისახეზე და ტრიოს, ტრიოს, ძლივსლა ითქვამს სულს. ამ დროს გასაღები გაიხსაკუნებს და ბინის კარიც იღება. გოგონა ტირილს უმატებს, იცის: მამა დაბრუნდა სამსახურიდან. მამა შვილის ტირილს რომ გაიგონებს, გოგონასთან მივა და დაიხრება:

— რა გატრინებს, შვილო?

გოგონა თავს მიაბრუნებს და საფარტლის ფუძეზეა სასურგეში ჩარგავს ხელდაფარებულ პირისახეს, გალუული მხრები მაღლა-დაბლა აულ-ჩაულს.

— შენ არ გეკითხებინა?

მაგრამ პასუხის ნაცვლად ახლა ქვითინი ისმის.

დედა გამორის სამზარეულოდან, კარის ზღურბლზე ჩერდება და ქმარ-შვილს კი არა, წიგნების კარდას მისჩერებია. დაინახავს მამა და ხელის განაწვევით ანიშნებს, რა მოხლოა.

— ფული დაკარგა, — შუბლმეკრული ამბობს დედა.

— მეტე, ტირილით ვიბოვები?

— ვერაფრით ვერ გააჩუქე, —

ჩაუწყვით დიდ-დიდ ყუთებში, ციმციმ აუზილავთ გემურ და ასე გაუტანიათ საზღვარგარეთ, ამერიკაში.

— ღმერთო, რას არ მოიფიქრებს კუპანალოძობი ადამიანი!

— შენ ეგა თქვი!

— ნეტა რაში უნდა გამოიყენონ?!

— გადასარევი ამბავია! — ისტორიულ ძეგლებს რაში ვიყენებთ, ქალო?! ეს ხილიც სწორედ ისტორიული ძეგლია, ასე არ იყოს, ბრუკლინის პატრონს რაღაც ოცმეტრიანი ხილის თუ ბოგირის ვადება გაუჭირდებოდა ვითომ?! მერე კიდევ უბრალო, გამოუსადეგარი ტვირთის გადატან-გადმოტანით როდის იყო, გემს აცდენდნენ, თანაც

რისი სამდინარო, საოკეანო გემს! ხომ მიხვდი, რამებლა დანაკარგი ჩანს იტალიელებისათვის!

— ამას რაღა დიდი მიხვედრა უნდა!

— მეც აკი მანდა ვარ!.. მაგრამ ახლა სულ სხვა რამეზე ვფიქრობ: ავერა, ჩვენი ქალბატონივით თავში რომ წაეშინათ იტალიელებს და ამდენი ცრემლით ეტირათ, რა მოჰყვებოდა ამას, თუ იცი? არა, ყველა იტალიელს კი არა, მარტო ვენეციელებს? რა მოხდებოდა და ის ცრემლის ნაკადულები, ღელეები, ჩახრიალები, მდინარეები ჩავიდოდა არხებში, ადიდებდა, აფოფრებდა, გააქანებდა ზღვასკენ და გახეტივნიებდა ხილებს! ენეციოში კიდევ თითქმის ოთხასი ხილია. როგორი ამბავია! ეს რა დაგვემართაო, და, დაუფერობით დაკარგული იმ ერთი ხილისთვის დანარჩენი ოთხასიც ზედ მიეყოლებინათ! ის ერთი ხილი ჯანდაბას, რაც იყო — იყო, ახლა მთავარია, სხვებს გაუფრთხილდნენ.

გოგონა უკვე აღარ ტირის. ერთხან იატაკს დასჩერებია, მერე ისე ჩუმად გადმოდის სავარძლიდან, თითქოს ეშინია, არავინ დაშინახოსო. მივა სარკესთან, ნამტირალევ თვალებზე ხელს მოისვამს, აწეწილ თმას დაილაგებს. მამას მათლაფის გვერდით გაზუთი უღდებს და იმას ჩას-

ჩერებია. შვილის დანახვაზე გაეღრმეა:

— აბა, კაცო, მთელი მხრინა მარჯო მოუპარავე?! ავერ დაჯექი! — მამაჩემო!

გოგონა მორჩილად ჯდება სკამზე.

— დაკარგვა უფრო იმას ჰქვია, ვერასოდეს რომ ვერ იპოვება. მაგრამ რაჟი არასოდეს დაეკარგავს ფული, ამიტომაც მაინტერესებს, სად და როგორ დაკარგე.

— დედამ ხომ გითხრა?

— მითხრა, კი არ მომიყვია? შენც აკი ამას ამბობ.

— დედამ ათამნეთიანი მომცა, პური მოიტანეო, — მარჯვენა ხელი მომუჭა, — ასე მუჭით ჩავიღე პალტოს ჯიბეში. მაღაზიამდე ხელი არ ამოშლია. ჩიბიდან. მაღაზიასთან რომ მივედი, უკან მოვხებდი — ჩემს მერხზე რომ ზის, მანანა, მისი დედა მოდიოდა.

— გიცნობ?

— კი მიცნობს, სკოლაში მოდის ხოლმე. ერთხელ მაგათთანაც კი ვიყავი — მანანამ მიმიყვანა. ციოდა, მაღაზიის კარი გამოხურული იყო. ფული მუჭაში რომ მეჭირა, დამავიწყდა. გაშლილი ხელთ მივაწევი კარს და მამის დამივიარდა.

— მამინვდე ვაიგე?

— არა, პური ავიღე, მივედი მოლარეისთან და აღარ მქონდა ფული! მანანას ღღღდა აიღო.

— დაინახე?

— აბა, უკან რატომ გაბრუნდა?.. კარი გაღო, მაგრამ მაღაზიაში აღარ შემოსულა — უკან გაბრუნდა. ერთი კაცი ელაპარაკებოდა მოლარეს, იმანაც ისა თქვა, რაღაც აიღო.

მამამ კოვზი მათლაფაში ჩატოვა და შვილს დააკვირდა.

— ხომ შეიძლება სხვას აეღო?

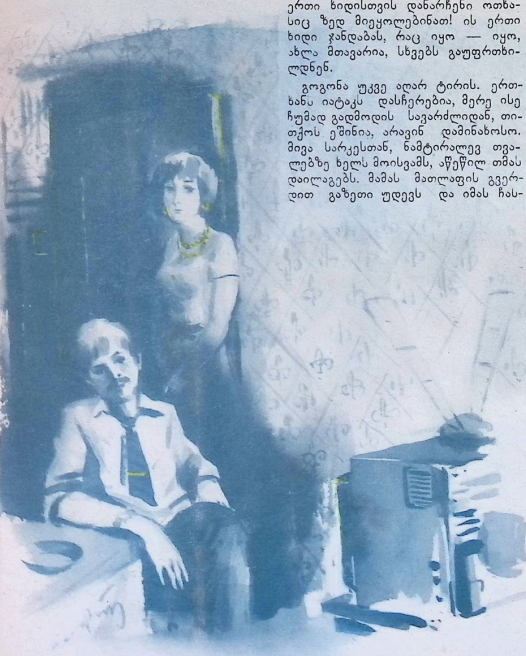
— სხვა აღარავინ იყო იქ! — ლიზიანდრა გოგონა. — მე თუ არ დამინახავს, იმ კაცმა ხომ დაინახა?

— რატომ არ თქვი, ფული დავკარგეო?

— შემრცხვა. პური რომ დავდე და ცარიელი წამოვედი, იმიტომ უფრო შემრცხვა, — ისევე ატირდა გოგონა. — მანანას გვერდით აღარ დავჯდები! აღარ დავჯდები! — თავის ოთახში შერბის, სავარძელში ჯდება, პირისახეზე აიფარება ხელებს და ტირის. ტიროს, ძლივსა თითქმის სულს.

დედა მაგიდიდან მათლაფას იღებს, პურის ტაბაკსაც და საზღვარეულოში გადის.

მამა ჩაურთველ ტელევიზორს მისჩერებია.

საქართველო

ნიკორაჯული ხალხი, რომელმაც 1970 წლის დამახო სამოსის დიქტირატორული რეჟიმი, წინადად ანახავს გმირთა სახელებს, მათ შორისაა ნორი გმირი ფერანდო. მის შესახებ მაიამო ნიკორაჯულის ახალგაზრდობის კავშირის ერთობა ხელმძღვანელმა.

ა. კარბუნიძე.

1977 წლის გაზაფხულზე პატარა ფერანდოს დედ-მამა სამოსის დიქტირატორის ეროვნული გვარდიის ოფიცრებმა დახვრიტეს — მათ ბრალად ედებოდათ პარტიზანებთან კავშირი. თერთმეტი წლის ფერანდოს შიმშილით ან ავადმყოფობით დაღუპვა ელოდა, მაგრამ ქ. მატაგალპეს სანტა-ტერესიტთან რაიონის მუშებმა არ დაივიწყეს იგი. დარბილათა ყველა ქოხში უყოფდნენ ლუქმა პურს პატარა ობოლი, თუნდაც ეს ლუქმა უკანასკნელი ყოფილიყო მათთვის.

დაცა 1978 წლის სექტემბერი. სახალხო შფოთი მთავრების წინააღმდეგ აუარა გამოსვლებში გადიხარად, მატაგალპეში პირველი ბარიკადები გაჩნდა.

ფერანდო მალე დაუახლოვდა ყველას, ვინც უნივერსიტეტთან ახლოს მოწყობილ ბარიკადაზე იბრძოდა. ესენი იყვნენ მუშები, სტუდენტები, უფროსკლასელები, ექიმები, ინჟინრები... აქვე შეხვდა იგი ძია ხოსეს, ამბოხებულთა ერთ-ერთ ხელმძღვანელს.

— ენთუზიაზმი დიდი, მაგრამ იარაღი არა გვაქვს, — წუხდა იგი.

— მე ვიცი, სადაც შეიძლება იარაღის შოვნა! — იყვირა ფერანდო. — მუნიციპალიტეტის სარდაფში.

— რატომ მაინცა და მაინც იქ?

— ჩემი თვალთ ვნახე, ერთი კვირის წინ ფენსაცემლებს რომ ვწმენდი მუნიციპალიტეტთან ახლოს. გვარდიელები სარდაფში ჩაიღოდნენ და იქიდან ავტობატებით ბრუნდებოდნენ.

ძია ხოსემ ხელი ჩაიჭინა.

— არაფერი გამოვა, ახლა სარდაფი უსაფუძვლად ცარიელი იქნება. — ექნებ არ არის ცარიელი. — ჩაერია უნივერსიტეტის ბარიკადაზე პასუხისმგებელი რაიონი. — კარგი იქნებოდა შეგვემოწმებინა.

— შეამოწმებ, როგორ არა!... — ჩაიკინა ძია ხოსემ. — გვარდიელებს ყოველი სანტიმეტრი მიზანში აქვთ ამოღებული. ისედაც ბევრი ხალხი დაეკარგეთ.

და თითქმის ამ სიტყვების დასტურად, მთი წვილით გადაუარეს თავზე ტყვიებმა. როგორც ჩანს, გვარდიელები ალაღებდნენ ისროდნენ.

— ძალები, — შეიკურთხა რაიმონმა, — ტყვიებს არ ზოგავენ.

— რატომ დაზოგავენ? ამერიკელები ხომ გულუხვად ამარაგებენ.

შეიშველები,

— ძია ხოსე, — შეაწყვეტინა ფერანდომ, — მე ვიცი მუნიციპალიტეტში შესასვლელი საიდუმლო გვიარბი.

— შენ ყველაფერი იცი, — სიყვარულით მოუჩეჩა ბიჭს თმა ხოსემ.

— ალბათ გეისზრბა?

— არ გვართ, არა? — იწყინა ფერანდომ.

— ამდენი ხანია ამ ქალაქში ვცხოვრობ და არასოდეს არაფერი მსმენია საიდუმლო გვიარბზე.

— ამ დროს იასიმა ყვირილი:

— თვითმფრინავები!

ამჯერად ყუშბარების ნაცვლად ბარიკადაზე ფურცლები ცვიოდა. ერთ-ერთი ფერანდომაც აიღო. ქალაღზე მსხვილი შრიფტით იყო დაბეჭდილი: „პარტიზანებო, დაგვენებით! თქვენ ალყაში ხართ. იმათ, ვინც თავისი ნებით ჩაგვბარდება, სიცოცხლეს ვაჩუქებთ, ხვალ იერიშს ვიწყებთ“.

— შიშით უნდათ დაგვჯახონ, — აღშფოთდა რაიმონი. — მაგრამ ვერ მიგართვით, ჩვენ კარგად გავხსოვს აუფუსტო სანდინოს მოწოდება:

„სკობს ბრძოლაში დავიღუპოთ გიღრე მონებად ვიცოცხლოთ“.

ძია ხოსე ფერანდოსთან მივიდა: — აბა, მითხარი, შეიშველები არის ის საიდუმლო გვიარბა?

— აქედან სულ ახლოს, აი იმ სახლის უკან. — და ბეჭმა მითითა დაწვრთულ სახლზე, აჯანყებულთა ზურგში. ამ თავისებურ ნეიტრალურ ზონაში სამოსელები ცხვირს არ ყოფდნენ. — მანდ მე და ედენი ვთამაშობდით ბავშვებთან ერთად, ხომ მართალია, ედენი?

— მართალია, ერთხელ პოლიციელმა გამოგვრეკა.

— დიდებს შეუძლიათ მაგ ხვრელში გაჭრობა? — ჰკითხა ხოსემ.

— არა, ხვრელი ვიწროა და დაბალი. ბიჭებისათვისაა ზედამოჭრილი. ჩვენ გავვიშვით.

დაიამდა. ფერანდო და მისი ხუ-

თი ამხანაგი ფრთხილად გაყოცდნენ იმ დაწვრთული სახლისკენ. „თუ რაიმე მოხდა, ყველანი ცალ-ცალკე გაიფანტებით“, — უჩურჩულა ფერანდომ მათ.

ბუკები ამ წუთში უკვე იმ საიდუმლო გვიარბის შესასვლელთან იყვნენ. შესასვლელი ქვებით აღმოჩნდა ამოჭოლილი. იძულებული გახდნენ გაეწმინდათ იქაურობა. ფერანდო აჩქარება მეგობრებს. როგორც კი საბრძოლო იპოვეს, ბუკები უშალ შეძვრნენ შიგ. ერთხანს მუცელზე მიხზავდნენ, ერთმანეთს ეკახებოდნენ, ქვებზე სულ გადაიყვლდნენ ხელები და მუხლები, მაგრამ მაინც წინ მიიწვედნენ. აი, დიდი ხნის, ნანატრი ვასაცვლოცხედ სარდაფთან. პირველად ფერანდომ გამოიხედა. სადაც შორიანობის ისმოდა სროლა, მუნიციპალიტეტთან კი სიჩუმე იყო. მაგრამ სიჩუმე მაკლტრია. თუ სარდაფში იარაღი კიდევ არის, აქ ყოველ წუთს შეიძლება გვარდიელები მოვიდნენ.

ფერანდო ამხანაგებისკენ შემობრუნდა.

— ჯერჯერობით არაინაა, სწრაფად უნდა ვიმოქმედოთ. ანხელ, შენ რალაც ვერა გხედვ.

— აგერ ვარ! — მიუყო შავგვერ-მანმა თმხუტუტუ ბიჭმა.

— აი რა, ანხელ, ვიდრე ჩვენ სარდაფში ვიქნებით, შენ უნდა გვიღარავო.

— ნუ გვეფიქრება, თავისი გაფაჩუნებაც არ გამომჩიება.

— ვა, ეს რა უშველებელი ბოქლომი ადევს კარს! — წამოიძახა ამ დროს ედენმა.

ფერნანდომ სარდაფთან მიიბრბინა.

— მართლა რამხელაა ეს ოხერი, რა მოვუხერხობთ?

— იქნებ აფეთქება გვეცადა? — წამოაყენა წინადადება არტურომ, რაზმის ყველაზე პატარა მებრძოლმა. მას სულ ახლახან შეუსრულდა

მხატვარი ი. საპინი

ლბეა...

სამოსილეებმა მთელ ქალაქში ერთდროულად, დილის ექვსი საათისათვის დაიწყეს შეტევა პარტიოტებზე. ფერნანდო თავის რაზმთან ერთად ბარკადის მარცხენა უბანს იცავდა. ცდილობდა ზუსტად მიზანში ესარღო. ყოველი გასროლის შემდეგ კბილების კრაქუნით ამბობდა:

— ეს დედაჩემისათვის, ეს მამაჩემისათვის, ეს ყველა დახმარებისა და დასახიჩრებულისათვის!

სამოსელთა პირველი შემოტევა მოიგერიეს. მაგრამ ძალები უთანასწორო იყო, ზედმეტი მსხვერპლის თავიდან ასაცილებლად გადაწყვიტეს მთებისთვის შეეფარებინათ თავი...

ფერნანდო მეკავშირედ დატოვეს ქალაქში. მას დაავალეს, ბაზარში გაეცურებინა პარტიზანთა სტამბაში დაბეჭდილი პროკლამაციები.

ბიჭი ბაზარში დღის თორმეტ საათზე მივიდა, როცა იქ განსაკუთრებით ბლომად იყო ხალხი. მომცირა კალათაში ყვეილების ქვეშ ეწყო სამოსელთა მხეცობის მამხილებელი ფურცლები.

— ყვავილები! ვის უნდა ყვავილები! — გაიძახოდა ფერნანდო, ფრთხილად იყურებოდა აქეთ-იქით და როგორც კი მოხელთებდა, ბაზრის სხვადასხვა ადგილზე დებდა ფურცლებს. ხალხი კითხულობდა მათ...

ბაზარში დილიდან დაძროდა გლეხის ტანსაცმელში გადაცმული აგნტი. ის დანტერესდა, სად იკავრებოდა შიგადაშიგ ყვავილების გამყიდველი ბიჭუნა. ყუთების გროვას ამოფარებულმა ჯაშუშმა დაინახა, როგორ გააკრა ბიჭმა ფურცელი კედელზე. მივარდა მას და დაიჭირა. ნორჩი იატაკქვეშელი პოლიციოში მიიყვანეს.

— ვინ მოგაყა ფურცლები? — იყო ეროვნული გმარდღის ოფიცრის პირველი შეკითხვა.

— არაინი, ქუჩაში ვიპოვე.

— ჩვენ ვერ გავაყურებ, — ხმას აუწია ოფიცრმა. — კიდევ გეკითხები, ვინ მოგაყა ფურცლები?

— მე უკვე გიპასუხეთ.

ოფიცრმა მთელი ძალით გააწნა სილა ფერნანდოს. ბიჭი კედელს მიენარცხა. ჭალათი კი ყვიროდა:

— თქვი, ძაღლის ლეკვო, პარტიზანი ხარ?

ბიჭმა ძალა მოიკრიბა და ჭიქურ მიეჭრა ოფიცრს.

— დიხ, პარტიზანი ვარ! პარტიზანი ვარ და მძულხარათ! თქვენ მოკალით ჩემი მშობლები, თქვენ აწამებთ ჩემს ხალხს. მაგრამ იცოდეთ, პასუხს აგებთ მათი სისხლისთვის!

გაოცებულმა, შეშინებულმა ოფიცრმა უკან დაიხია, შემდეგ რევოლვერი იძრო და მიჯრით დაახალა ბიჭს რამდენიმე ტყვია...

ჩიხნილეო!

ცხრა წელი.

— რომ აქ უცბად გაჩნდნენ გვარდიელები და დაგვხვრიტონ, არა? — გააქწია თავი ფერნანდომ. — მოდი, ბოქლომის ადგეჭა ვცადოთ. რამე რომ გვექონოდ...

— გვიმართლებს, ბიჭებო! — იყვირა უცებ პედრომ. — ხედავთ, აგერ ძალაყინი გლია...

ნორჩმა პარტიზანებმა ბოქლომს ძალაყინი ამოსდეს, ყველანი ერთად დააწყნეს და რამდენიმე წუთში ააგლოჯეს. სარდაფში რომ შეცვივდნენ, სიხარულისაგან ხმა წაეჩივათ, კუთხეში ოცი აგრომატი ეწყო.

...ბარკადზე კი ამ დროს დღეაგდნენ. დიდი დრო გავიდა, ბავშვებისაგან კი არაფერი ისმოდა. ხოსე და რამონი ყოველ წუთს საათს დასჩერებოდნენ.

გარკვევით გაისმა ექვსი გასროლა.

— ჩვენი ბიჭები არიან! — სიხარულით იყვირა რამონმა. — აბა, პირველი რაზმი ბავშვების დასახმარებლად, დანარჩენებმა კი ცეცხლით მიიჭიკეთ გვარდიელების ყურად-

„სიზარმის ანანისი“ ვალდავისი ჯგუფი მუშაობის პროცესში.

ის სამოც წელზე მეტი ხნის მანძილზე! რა გასაკვირია, რომ ჩვენი ნორჩი მასურებელი ვულნაკული იყოს. კაცმა რომ უთქვას, რატომ არ უნდა არსებობდეს „თუშდაც“, ქართული საბავშვო სათავგადასავლო კინოსურათები? რატომ უნდა ვაღრბოდნენ ჩვენი კინოდრამატურგები და რეჟისორები სასკოლო თემას? რატომ არ უნდა ცოცხლდებოდეს ეკრანზე ჩვენი შესანიშნავი ხალხური ზღაპრები? და ბოლოს, რატომ არ უნდა ვიყენებდეთ სათანადოდ ნორჩი თაობის აღზრდის ამ საუკეთესო საშუალებას — საბავშვო კინოს? ეს საკითხები კარგა ხანია

ბაღით შეხვდნა ახალ ფილმებთან

ქართულ კინოს, მისი თვალსაჩინო მიღწევების წყალობით, დღეს თითქმის მთელ მსოფლიოში იცნობენ. ქართველ კინოხელოვანთა ბევრმა ნაწარმოებმა უდიდესი წარმატებით მოიარა მრავალი ქვეყნის ეკრანი. რესპუბლიკის კინემატოგრაფის დღევანდელი დირექტორი და სულ ახლახანს დადრთიანებულ ახალგაზრდა კინოხელოვანთა სანტერესო ხელწერა იმის საწინდარია, რომ ჩვენი კინოს ოსტატებისაგან კვლავაც არაერთი სანტერესო ნამუშევრებს უნდა გველოდოდ. სამწუხაროდ, ამ საერთო აღმავლობის ფონზე ერთობ უღიმღამოდ გამოიყურება ქართული საბავშვო კინო.

მოდით, ჩამოვთვალოთ ბავშვები-სათვის შექმნილი ქართული ფილმები: „ქაჯანა“, „ციკარა“, „მინანა“, „ცეროდენა რაინდები“, „დიდდები და შვილიშვილები“, „არდაღდები“, „როცა დედები შინ არ არიან“, „ჩაიირული ქალაქის მაძიებლები“, „როცა აყავდა ნუში“... ეს სია იმ ფილმებითაც რომ შევავსოთ, რომლებიც მხოლოდ იმიტომ თუ შეიძლება საბავშვოდ ჩაითვალოს, რომ ასაკოლო პროგრამით გათვალისწინებული ჩვენი ლიტერატურული კლასიკის ეკრანიზაციის წარმოად-

გენენ, მაშინაც კი მეტ-ნაკლები დირექტორის ოცდახუთიოდ კინოფილმს თუ მივიღებთ. ოცდახუთი ფილმი ქართული კინემატოგრაფის არსებო-

დაც ჩვენი კინოს მუშაოთა წინაშე, რომლებმაც, უნდა ვიფიქროთ, ამ ბოლო დროს სრულად გაისიგრძენეს მათი სიმწვანე და მნიშვნელობა. ამაზე მეტყველებს თუნდაც ის, რომ საბავშვო კინოში ბოლო დროს აშკარად დაიძრა ყინული. იქნებ სწორედ 80-იანი წლები გახდეს ჩვენი საბავშვო კინოს აღმავლობის საწყისი? ამ იმედის საფუძველს იძლევა კინოტელევიზიის „ქართულ ფილმში“ უქანასკნელ ხანებში შექმნილი რამდენიმე სანტერესო ნაწარმოები. გავიხსენოთ თუნდაც ახალგაზრდა რეჟისორის გ. მატარაძის სინათლიანი, ლირიული სურათი „შვიდი პატარა მოთხრობა პირველ სიყვარულზე“, რომელმაც უთუოდ დადი სიხარული მოუტანა მაცურებელს. 13-14 წლის გოგო-ბიჭების სუფთა აუღუსი აღმოცენებულ მშვენიერ გარემოს — პირველ სიყვარულს ეძღვნა შვიდი კინოოცელო.

ეს ადარი „სიზარმის ანანისიდან“.

ქეშმარტად დიდი სიამოვნება მოგვგვარა მაცურებლებს. — ნორჩებსაც და უფროსებსაც, შ. რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინს-

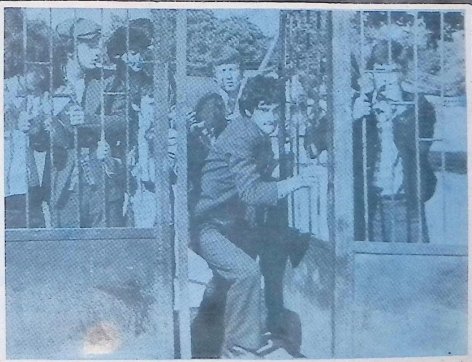
ტიტუტის კინოფაქულტეტზე აღ-
ზრდილ რეჟისორთა სრულიად ახა-
ლავარდა თაობის წარმომადგენლე-
ბის ჯერ კიდევ სტუდენტურმა ნა-
მუშევრებმა — „პატარა მეგობრე-
ბი“ (მ. ხონელიძე) და „ბელურა“
(რ. გიორგობიანი). ეს ორი კინოსუ-
რათი, როგორც მრავალი სხვა საბა-
ვეზო ფილმი, ბავშვებისათვისაც
არის განკუთვნილი და უფროსები-
ათვისაც, რამეთუ ისინი ბავშვის სუ-
ლისადმი ფაქიზი და სათუთი მოპყ-
რობის აუცილებლობას შეგვახსენ-
ებენ. მაცურებელს ალბათ დაამახ-
სოვრდა საკავშირო ტელეეკრანზე
ნაჩვენები ტელემიუზიკლი „რწყილი
და კიანჭველა“.

კიდევ მეტი სიხარული ელის
ნორჩ მაცურებელს მომავალში. სა-
ბავშვო ფილმზე მუშაობს ცნობი-
ლი მსახიობი და რეჟისორი თ. კო-
ბერიძე. ეს იქნება სულხან-საბა ორ-
ბელიანის იგავ-არაკების მიხედვით
შექმნილი კინოსურათი „სიბრანის
ანბანი“, „აღამიანს ბავშვობაშივე
უნდა შთაუწერგო გულკეთილობა.
სამართლიანობა, მოყვანის სიყვარ-
ული, უშურველობა“, — ასე მია-
ჩნია ფილმის დამდგმელ რეჟისორს,
რომელსაც გადაუწყვეტია დიდი
სულხან-საბას ფილოსოფიის არაი
ბავშვების გონებაზე და სულამდე
დაიყვანოს. ალალი მრომით მოპო-
ვებული ლუკმა ყველაზე ტკბილია,
სიძუნწე და სიხარბე დააგმობი და
გასაკიცხია, კეთილი საქმე უხმაურ-
ოდ, დაუყვედრებლად უნდა კეთლე-
ბოდეს, სიცრუეს კარგი არაფერი
მოაქვს — ამას ქადაგებს ის ექვსი
იგავ-არაკი, რომლებზეც აგებულია
„სიბრანის ანბანი“. ფილმში მონა-
წილეობს ბევრი ცნობილი ქართვე-
ლი მსახიობი — ლ. ელიავა, ზ. კიკა-
ლეიშვილი, ზ. ლაფციაძე, გ. თალა-
კიაძე, ს. საკანდელიძე და სხვ.

უთუოდ საინტერესო იქნება მია-
ყურებლის შეხვედრა რეჟისორ თ.
მაღალაშვილის ფილმთან „მწელი
დასაწყისი“, რომელიც მოგვითხ-
რობს სკოლა-ინტერნატის ცხოვრე-
ბაზე და უფროსკლასელებსა და
მოზარდების ურთიერთობაზე. ფი-
ლმის მოქმედების ცენტრში ბავშვე-

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ბი არიან, რომელთა უმრავლესობა სხვადასხვა მიზეზით მოკლებულია მშობლიურ ალერსს. მათ ესათუება და ესიყვარულება, მათ სულს უფრო ათბილავს ინტერნატის ახალგაზრდა ღირებულებები — ბაქარი, ერთი შეხედვით მკაცრი და გულჩახსობრივი ადამიანი, რომელიც ჩემად, ერთგულად და თავდადებით ემსახურება თავის საქმეს — მომავლის აღზრდას. მის სახეს ღიმილს თავსევაგებოდა და სიმარტოთი ასახიერებს ცნობილი მასხიობი ი. ხიზანიშვილი. ღირსეულ პარტიორბას უწყვეტ მას ფილმში მონაწილე მოსწავლეები — ია ფარულავა, გიორგი ხობუა, არჩილ მაჩაბელი, სალომე მაჩაბელი, დათო იამანიძე.

საქართველო პრობლემებს ეხება რეჟისორ ბ. რაპველიშვილის ფილმი „ლომა, დავიწყებული მეგობარი“.

ეს ის ფილმებია, რომლებსაც მაყურებელი სულ მოკლე ხანში იხილავს. უფრო მოგვიანებით შედგება შეხვედრა კიდევ სხვა ახალ ფილმებთან. ესენია: ნ. ნენოეის და გ. წულაიას „ჩირა“, ნ. მკვლდიის „უცდავეების თეთრი ვარდი“, პ. ჩარკვიანიას „ბერუა“ და სხვები.

მ. პარპარაძეთელი

ეს გიჟუნა კი „ქმელი ლასაჟისის“ გერსონაჟია.

იენისის პირველ რიცხვებში პიონერული ბანაკების ანძაზე წითელი აღამი აღრიალდა. დაიწყო საბანაკო ღღებები. ჩამოსვლის პირველ ღღეს, გაცნობის საღამოზე უკვე უშეიტყვევ ერთმანეთის გვარები და სახელები. ისიც გაიგეთ, ვინ რომელი რაიონიდან თუ ქალაქიდან ხართ ჩამოსული, ვის რა პიონერული დავლება გქონიათ სკოლაში, ვის რა გიტაცებთ — ტექნიკურ წრეში მუშაობა, სპორტი, სიმღერა, მხატვრული კითხვა თუ საზრიანთა და გონებაშეხვედრა კონკურსები. იენისის თვის დამყვენებლებს ბანაკში სამუშაო გეგმები უკვე შედგენილი გაქვთ, ხოლო დანარჩენებმა, ვინც ივლის-აგვისტოა უნდა ესტუმროს ბანაკს, ყური მიუგდეთ ზაფხულის კარანას და წინასწარ შეგიზადეთ. აი, შენ, რა სიხალეს მიიტან ბანაკის რაზემუღო?

შენ რომ საკავშირო თუ რესპუბლიკური აქტივებისა და ოპერაციების მონაწილე ხარ, ეცადე, ბანაკის რაზემუღოც მოძებნო საინტერესო საქმე. შეგიძლია მონაწილეობა მიიღო ყაზიათიანთა რესპუბლიკურ ლაშქრობაში, ოპერაციებში: „გაშენებთ მზურხა — პიონერთა ოცენების ქალაქს!“ „ხუთფურცელა“, „წიგნდამკერული სივები“, „ესკადრილია ჯამ-300“, „მეტიანის ფურცლები“.

ღამაშვილები საწინდამბანი

წარმოვიდგინოთ ასეთი რამ: სკოლიდან თუ სამუშაოდან დალილ-გაღწიანებულნი ვბრუნდებით, შინ მიხულინი თაროდან პატარა მუშას ვაღმოვიდებთ, ვსწითი, ვწინასვთ... მუცხვე სიმწვილე ვაიუფლება, ვასული ღღის უსიამოვნებები თითქოს არც ყოფილა.

ასეთი სურათი მთლად ფანტასტიკური არ გგონათ. ზოგიერთი მედიკოსი თვლის, რომ კარგად შერჩეულ სურნელებთან სიმწვინა არა მარტო განწყობილებას ამაღლებს, არამედ სულიერი სურნელებსაც კურნავს.

აი, რას ამბობს ამერიკელი ექიმი ჯონ ლაბოუნი: ჩვენ ვიცით, რომ ზოგიერთი სურნე — მგალობელი, კამბოს — იწვივს შიშის გრძობას, უფუნებობას, მოსუნერობას; სამაგიეროდ, ზოგი სურნელება პირიქით, სა-

ზაფხული გვიკარნახებს

ამ ზაფხულს თითოეულ ბანაკში ფართოდ გაიშლება მუშაობა გეოგრაფიკის ტრაქტატის 200 წლის-თავის შესახებ დრად.

თქვენ ალბათ, რსდსრ ბევრ სკოლასთან მეგობრობთ. ჰოდა, თან წამოიღეთ მეგობრების ბარათები; ბანაკში ამ თარიღსადმი მიძღვნილი მეგობრობის კუთხე მოაწყვეთ. ეს ბარათები იქ გამოფინეთ; რუს მეგობრებს ბანაკში ჩამოსული ოპონერებიც გააცანით და დამეგობრეთ.

თუ რომელიმე თქვენგანი რგოლის ხელმძღვანელად ან კიდევ რაზმის თუ რაზემუღის საბჭოში არჩიეს, გაიცანით ბანაკის ახლო-მახლო მცხოვრები ადამიანები, დანი-

საკეთოდ მოქმედებს ფსიქოაჟე, ასეთია ახალგამომცხვარი პურის, მოხალული აჟეის, სურნელოვანი ხილის სურნე...

უნ იცის, იქნებ მართლაც შობს არ არის ის ღღე, როცა აფთაქებში გამოჩნდება კონ-

ტერესით მათი პროფესიით, საქმიანობით, ჩაიწერეთ მათი ნამუბოებები, შემდეგ კი ბანაკში მოიწვიეთ იმ სოფლის პიონერებთან ერთად, სადაც ბანაკი მდებარეობს.

გადახედეთ ზაფხულის კალენდარსაც, ის ბევრ სინტერესო თარისს გთავაზობს.

22 ივნისს 42 წელი სრულდება საბჭოთა კავშირზე ფაშისტური გერმანიის ვერაგული თავდასხმიდან, ფაშისტური გერმანიის წინააღმდეგ საბჭოთა კავშირის დიდი სამამულო ომის დაწყებიდან; ეს დღე ჩვენს ქვეყნის პიონერთა ბანაკებში ყველგან თავისებურად ტარდება ხოლმე. მაგალითად, ამ დღეს პიონერთა ბანაკი „ორლიონკა“ დილის 5 საათზე იღვიძება, როგორც იმ შორეულ დღეს; ბანაკის რაიოკვანძიდან გადაიციმა მოსკოვის რაიონის საცნობებო და გაისმის ლევიტანის ხმა საგულისხმო შეტყობინებით...

დილის შემოწმებაზე ბავშვებთან ერთად მოდიან ომის ვეტერანები და ისინი პიონერებს იმ ქარიშხლიან დღეებზე მოუთხრობენ. საღამოს კოლონთან იკრიბება ყველა. სრულდება სამამულო ომის დროინდელი სიმღერები.

ზოგ ბანაკში 22 ივნისს ხსოვნის წუთები ცხადდება, საზეიმო ხაზზე დიდების გირლიანი შემოაქვთ, შემდეგ ზეპირი ქურნალი იმართება,

მასში მთელი ბანაკი მონაწილეობს. თითოეული რაზმი ქურნალის ცალკე „ფურცლით“ წარსდგება. პიონერები ყვებანი დოკუმენტურ მითხრობებს, კითხულობენ დიდი მამამულო ომის მამაკე მებრძოლებისადმი მიძღვნილ ლექსებს.

26 ივნისი საბჭოთა ახალგაზრდობის დღეა. ამ დღეს ბანაკში მოიწვიეთ სხვადასხვა სპეციალობის ახალგაზრდები, მათი მონაწილეობით შეიძლება მოეწყოს საზეიმო შაბათობები და ა. შ.

18 ივლისს 50 წელი უსრულდება ქართველი ხალხის დიდ მეგობარს, რუს პოეტ ვჰვენი ვეტუშენსკის. მიულოცეთ მას დაბადების დღე, მოაწყეთ ბანაკში მისი საქართველოსადმი მიძღვნილი ლექსების, საღამო.

31 ივლისს სრ კავშირის სამხედრო-საზღვაო ფლოტის დღეა. განსაკუთრებით სინტერესულ შეუძლიათ ჩაატარონ ეს დღე იმ პიონერებმა, ვისი ბანაკიც ზღვის პირზეა განლაგებული. ამ დღეს შეგიძლიათ მოიწვიოთ მეზღვაურები, გამართოთ საუბარი ზღვისა და ზღვიანობაზე, უშიშარ ზღვაოსნებზე. ბანაკია გაფორმებაც ამ დღეს ამ თემის მიუძღვნით, მოაწყეთ ნორჩ მსატვართა თემატური გამოფენა.

ზოგიერთ ბანაკში ამ დღეს სინტერესო თამაში ეწყობა ხოლმე. ბა-

ნაკი „ხომალდად“ გადაიქცევა, რაზმეული — მებრძოლ ეკიპაჟად, შემდეგ მთელი დღის რეჟის „ისუ“ აწყობა, როგორც ხომალდზეა ხოლმე, ყველა პიონერული დავალება დროებით „საზღვაოსნო“ ხასიათის იღვებს. ისმის მეზღვაურთა სიმღერები. ეწყობა ორგანიზებულიობის, დისციპლინისა და ნორჩ მეზღვაურთა ცოდნისა და ჩვევების დათვალთვება.

13 აგვისტო ფიზკულტურელის დღეა. ეს დღე მთლიანად სპორტსა და საუკეთესო ნორჩ სპორტსმენთა გამოვლინებას, მზიარულ სპორტულ თამაშობებს დაეთმობა.

„ზაფხულის კალენდარი კიდევ ბევრ საკითხს და ღონისძიებას გეკარნახებთ, შეგიძლიათ გეგმაშიც წინასწარ მოინიშნოთ თქვენთვის საგულისხმო საკითხები, მაშინ მზადდებასაც ადრინაოდ შეუდგებით და ღონისძიებებშიც სინტერესო გამოგვივით.

გასსოვდეთ, ზაფხულის დღეებს პიონერისთვის მამნი მოაქვს სიხარული, როცა ზაფხულის რჩევასა და კარნახს ის ყურს მიუთვდებს და თვითონაც ხალისით აწყვება მის მოთხოვნებს.

5. ფარლომძი

ცენტრალური სურნელოვანი ნივთიერებებით სავსე ლაშაში შეშობა. და აღივსებოთ კიბხაზე: „გაქვთ რაიმე დამამშვიდებელი?“ გაიგონებენ:

— რასავიფიქვია, გვაქვს: რბინი, ლიმონი, მარტი, პიტა, ვანლილი...

ნიანინა — ღვარჯნი

ბებრი ზერხია გამოვლენული გამოფენებზე და სათუველირო მავაზების ვიტრინებში გამოფენილი ძვირფასეულობის დასაცავად. მაგრამ არც ერთი ეს ხერხი საიმედო არ აღმოჩნდა. გონებაშეზღუდული საექტები, ტყუილგაუმტარი მინა, ექსპლტარონული დარაჯები“ ვერ აკავებენ ქურდებს. ამიტომ ამ ბოლო ხანს ბევრ ქვეყანაში დაცვის სხვა საშუალებათა ძიება დაიწყო.

ავსტრალიის ქალად დარგინის ბანკის ხარდებიში დირექტორი ნიანინა გაუშვა. ნიუ-იორკის ერთ-ერთი საბითუმო ბაზრობაზე შეგნძლოთ ვენახით მინის თაღლი, წულიან კანში ჩაყრილი ოჭორს ფუფუნო. თითქოს კანსრე ხელის ჩაყოფადა იყო საბირა ფუფუნების ამოსაღებად, მაგრამ, ახა, ვინ გაბეჯდდა ამას, როცა წყალში შიიერი პირანინები დაქრფდნენ. დიდი ბრიტანეთის ქალად სკარბორის საფეხბურთო კლუბის მებატონეებმა, რომელთაც გულს გაუწყულებს ძვირფას პირიზნუ მონადირე ქურდებმა, კლუბის შენობაში ლომი მოათავსეს. ყველას კი მინაინიგნისის კუნძულზე შეიპოვე მდებარე ეკლესიის წინამძღვარმა აქობა. ბორიტანმაზარა. ვიღებმა ტარის წვედს ორჯერ აამტერ ტყვიის სახურავი და ორქვეცი დიდ ფახად აღდგენილ იქნა სახურავი. მენახდა რომ

მიადუნენ მძარცველები ამ წვედს. მათ იქ დახსდნო... გაღონიანებული დიდი ფუტურის ნაყარა...

ელექტროსაპარსს, თავისი პირდაპირი დანიშნულების გარდა, შეუძლია ერთი ასეთი სამსახურით გაგვიწიოს. სამართებელს კბილანები უნდა მოხსნა და მზრუნველერძე ლითონის ორკაბა ან სამკაბა დაამკრო, ჩართავ ელექტროსაპარსს, დატრიალდება ღერძულა და ხელთ გეჭენება მზენიერი მიქსერი (სხვათა შორის, ასეთი მიქსერთი ლობიოც კი შეგიძლია ამოწილო).

ვისაც ფანქრით ხშირად უხდება წერა ან ხაზვა, ვურჩევ მაგიდაზე ასეთი მარტივი საღვარი მოიწყოს. საღვარზე დამაგრებულ ღერძს თავზე მაგნიტი მიმაგრე, ფანქრებს კი ბოლოსთან უკარტები ჩაურკვე, ფანქრები ამ უკარტებით მაგნიტზე მიეწებება.

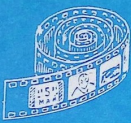
ფოტოფირის გამკვადინების შემდეგ ხშირად გვავიწყდება, როდის არის ფირი გადაღებული. ეს რომ არ დაგეშაოთ, ალექი და პირველ კადრზე კალენდრის იმდღევანდელი ფურცლები აღებედე, რომელ დღესაც გადაღებას იწყებ.

მინის გავრისას სახაზავმა დაღურება იცის ხოლმე და მინა სწორად აღარ იჭრება. სახაზავს ქვემოლან რეზინის რამდენიმე პატარა ნაჭერი

დააწებე და აღარ აცურდება.

ავტომანქანების ახალი ნომრები ფოლადსაგან არის დამზადებული, ამიტომ, როცა ემალი ვაღვცვლება, მაშინვე ვანგავს იწყებს. ნომრის სიცოცხლეს გაუზანგრძლივებ, თუ დაეანგვამდე ზედ წყალგაუმტარ ლაქს ვაღვსუვამ.

ვთქვამთ, დანა დაგიბლაგვდა, მაგრამ საღვსი ქვა არა გაქვს, რა უნდა ქნა? აი, რა: ხის ციწრო ნაჭერს უკარტებით უშეფარას ქაღალდი დააკარი და დანა იმაზე ვალესე.

საკონსტრუქციო

ი. ე. ანდროპოვის პასუხი ამგერისკენი ქალი მოსწავლის წერილზე გავსე

ნ. აფხაზია — მთელი სულითა და გულით (ნარკვევი) 1

მ. ჩახავა — მამა და შვილი (მოთხრობა) 4

ვიქტორინა — მეგობრობა გზად და ხილად 11

ს. შამფრინი — სიყმაწვილის სურათებიდან (ლექსები) 14

%. ბოცვაძე — დოღო ვადაქკორია (წერილი) 16

დ. ვადაქკორია — ნანტომი (მოთხრობა) 16

აისი 19

კ. კობერძე — დანაკარგი (მოთხრობა) 24

შენი უცხოელი თანატოლები 26

მ. კარგარეთელი — გელით შეხვედრა ახალ ფილმებთან (წერილი) 28

კოცონი 30

ჯადოსნური სარკე 30

გამოგადგები 32

ცხრაკლიტული გარეკ. 3

გარეკანის 1-ლი გვერდის მხატვრობა ზურაბ მექმარიაშვილისა.

მოთავარი რედაქტორი ბაზაღიშ შვილი

სარედქციო კოლეგია: ნუზარ ბაზაზაბა, ზურაბ ბაძიბაძე, აბთხილელ შარაშიანი, დოდო ვადაქკორია, პიროუ ფოცხი-შვილი (მხატვარი-რედქტორი), გიორგი ძლიზაძე, რომაბტ დანიკაშვილი, დოდო შანაბაძე, სიმონ შამფრინი (მ. შ. შვილიანი), ლიანა შვიროღი, ზურაბ შვირიკაშვილი, ზურაბ ბუბუა-რინძე.

საქართველოს კ ც-ის გამომცემლობის სტამბა. 380098, ღენის ქ. № 14.

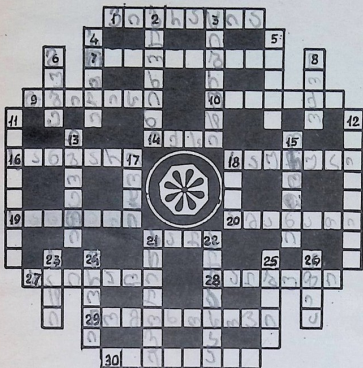
რედაციის მისამართი: 380098, თბილისი, ღენის ქ. № 14, ტელეფონები: მოთავარი რედაქტორის — 98-07-06, 98-81-81, მ. შ. შვილის — 98-07-08, 98-58-05, ნაწყოფილებების — 98-07-02, 98-07-01. გადგეცა ასაწყობად 22. 04. 88 წ., ხელმოწერილია დასაბეჭად 21. 06. 88 წ., ქაღალდის ფორმატი 60x80 1/2. ფოტოკოპირი ნაბეჭდო ფურცლები 4. საბეჭდო-საგამომცემლო ოაზანი 5,85, შეჯ. 1128 ტირ. 158300. ეგვ. უგ. 07198.

რედაციის შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცემებათ.

«Пионер», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Адрес редакции: 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отпечатано в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380098, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60x80 1/2, учетно-изд. л. 4, усл. печ. л. 5,35. Тираж 158 300 экз. Цена 20 коп.

© „პიონერი“, 1988 წ.

თარაზულად: 1. რხევა ახი, 18. სამხედრო საჭიროე
ორთულად: 7. გამოჩენილი ქარ ბისაიის გამიზნული თხილი

თელი რეკლამაციონერი და სახელმწიფო მოღვაწე: 9. ქართული ვაჭარი: 10. ოპოზიის მტერი: 14. უცნობი სიდიდის აღნიშვნული ლაიონერა

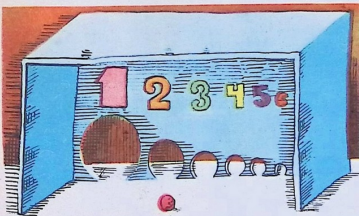
ან სამალავი: 13. ფისი, რომელსაც ღებულობენ ბიტუმოვანი ქანების გამოხეობი: 19. საქართველოს ქალაქი: 20. შერტლენ-შეფოთული ნიჭი,

მიზანში სარულა

მუყაოს კოლოდი (შევიძლიათ აიღოთ ფხვანაქლით) დადგო გვერდულად ქვედა კედელი მილიანად მოაჭერი, კო-

ლოდის ფსკერზე, იატაკთან შეხების ხაზზე, ამოჭერილ მსხვედრებსა ზომის მრგვალი ნახვრეტი. ეს ნახვრეტები დანომრად: ყველაზე დიდი იქნება № 1, ყველაზე პატარა — № 6, დანარჩენები — თავ-თავიანთი სიდიდის შესაბამისად. კოლოდიდან 5-6 ნახვრის დაშორებთ გაავლეთ ხაზი. მოთამაშე ამ ხაზზე დგება და კოლოდისკენ ავირებს ბურთულას (შეიძლება პინგ-პონგის ბურთი). თუ ბურთულა № 1

რომილიც სადმე იგზავნება: 21. ფერადი ლიონი: 27. დროშა ანუ... 28. კავასიონის მწვერვალი: 29. დიდი რუსი მესიერი: 30. მყარი სხელი, რომელსაც ბუნებრივად აქვს მრავალუთების ფორმა.

შვეულად: 2. საბჭოთა ფეხბურთელი; 3. წრიულად მოჭრავი გრგალი; 4. შუშის პურკელი; 5. ესპანეთის ქალაქი; 6. მცირედ ჩაღრმავებულ ადგილას აღმდგარი წყალი; 8. ზუთისებრთა ოჯახის თევზი; 11. საბერძნეთის ქალაქი; 12. რომშიმე ფორიის, მცენერების ძირითადი ამოსავალი დებულება, სახელმწიფო აღიდა; 13. სოფელი კასხის რაიონში; 16. ძველი მექანიკური სატრავი; 17. კიბორჩილი ელემენტი; 18. სახელმწიფო საშხრეთ-დასავლეთ აფრიკაში; 21. მე-19 საუკუნის რუსი მწერალი-მიგაგარაკი; 22. ამერიკის ნახვარეჭმული; 23. შინაური ფრინველი; 24. მაღალხაზისფერანი მინა; 25. ეთიოპიის ტბა; 26. კონტინენტი.

შეადგინა ბლ. გომრამიშვილმა

ნახვრეტი შევიარდება, მოთამაშე დებულობს ერთ ქულას, თუ № 2-ში — ორ ქულას და ასე შემდეგ.

თამაშობენ რიგრიგობით. ყოველ მოთამაშეს უფლება აქვს 5-10-ჯერ გაუშვას ბურთული (წინაწარი შეთანხმების მიხედვით). თუ ბურთულიმ კოლოდამდე ვერ მიიღწია ანდა ნახვრეტი გაიჭედა, ეს მოთამაშე შემდეგ მოთამაშეს უშობას ადგილს. მიმავებს ის, ვინ პირველი მოაჭრავებს 100 ქულას.

გამომცანა

სულ ერთი და იგივე მჭვანე კაზა ცვია. ან ზაფხულში არ სცხება? ან ზამთარში არ სცივა?

გვიან შემოდგომაზე ქაჩევსტერი ხაღებით ეწინააღმდეგება ის კაზა, თვალს გამაჩრებნი.

წ. რუსაძიძე

პოსტში უწყ-ში მომსახურება „სხარაპირულში“

გამომცანები

აბა, თუ იცით?

1. კუნძულები კრეტა და კვიპროსი. ორივე ხელნაწიშა ზღვაში მდებარეობს, ერთი ევროპის ევთფენის, მეორე — შაის;

2. ანტარქტიდა.

3. მდინარის გველთფეხი იგი სარკოსის ზღვისაყენ მითურავე კვირთის დასაყენრად და 7-8 კილომეტრს გაღის. მარტო საბჭოთა კავშირში 20 თეთრი ტბაა, მაგან უყველად დიდი — ვოლგადის ოლქშია. თეთრი მდინარე თითქმის 50-მდეა, აქვალზე დიდი — კასპის ერავის.

სახუმარო აბრცანა

გზავრები სხვადასხვა ნაპირზე იპყოფებოდნენ.

რამდენ წუთში დაწვავა?

უფროსი ძმა 15 წუთში იმდენავე მანძილს გაივლის, რამდენსაც უმცროსი ძმა 20 წუთში. მამასადავე, უფროსი ძმა უმცროსს 15 წუთში დავწვავა.

კროსმორლი

თარაზულად: 3. სპარტაკი; 6. მონე; 9. რაქა; 10. დურდო; 11. რადე; 12. პოსტა; 13. ნევე; 14. ნაში; 15. კიკარტი; 17. ლექსი; 21. პროზა; 22. ევერი; 23. იონცა; 25. ტანეკერი; 28. სურა; 30. მასა; 31. კანელი; 32. ფაზა; 33. ცხოლი; 34. ტური; 35. მიში; 38. რაღაიაცია.

შვეულად:

1. სატრაპი; 2. თირონდე; 4. პერსექტავა; 3. რადიო; 6. მარანი; 7. ნადიმი; 8. კაპაბლანკა; 14. ტაქავი; 18. იონიკი, 19. კონქავენი; 20. ფალიაშვილი; 24. შუშანი; 25. ტომპატი; 28. კლავირი; 27. რეკორდი; 29. სკალა.

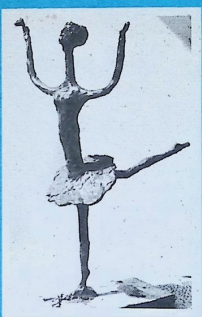
ბანაკში.
სივრცე
ბნაინძელაშვილი.
* წლის.

თბილისი 76157
1971 წლის 20 აპრილი

ბაქოჩინა.
ნიშო
ბაუმისა,
* წლის.

იკუში.
შაია
კობახიძე,
* წლის.

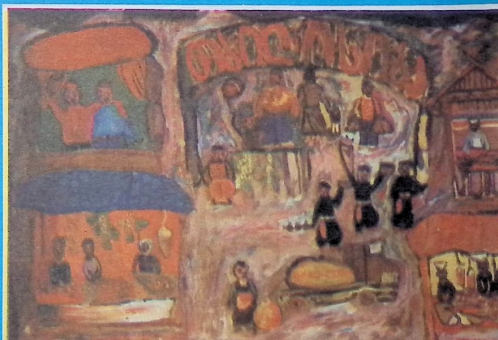

მუშლი მუხანსა.
ა. შიტიშვილი,
ბ. სურგულაძე,
თბილისის 101-ე სკოლა.

76157 * თბილისის მუშლი მუხანსა

ხობოვი, ი. ზურაბიშვილი,
ა. პატარია, 61-ე სკოლა.

თავილინოვა.
სკოლა ჯაბარბაძე, 101-ე სკოლა.